HUDOBNÝ ŽIVOT 82

Ročník XIV.
13. IX. 1982
2,— Kčs
17

Medzi tohtoročnými laureátmi Národnej ceny SSR je aj huslista Peter Michalica, ktorému túto cenu udelilo Predsedníctvo SNR „Za vynikajúce koncertné výkony doma i v zahraničí a za výrazný podiel na propagácii súčasnej slovenskej hudobnej tvorby". K tomuto významnému spoločenskému oceneniu umenia a činnosti nášho popredného huslistu sa vrátime osobitným článkom v budúcom čísle.

Snímka: I. Grossmann

Po XVI. prehliadke mladých koncertných umelcov

ŠIROKÁ PALETA TALENTOV

Tradičná prehliadka mladých koncertných umelcov, ktorá prebiehala tohto roku v dňoch 31. júla — 6. augusta v Trenčianskych Tepliciach, vstúpila do svojho XVI. ročníka. Aj keď sa mohlo zdať, že po vydarenom vlaňajšom ročníku dramaturgickú vynachádzavosť bude možné ďalej už sotva stupňovať, a to tak vo forme výberu účastníkov, ako i v hľadaní, resp. rozširovaní palety koncertných priestorov či v skladbe programovej výstavby jednotlivých podujatí, predsa sa podarilo organizátorom aj v tomto roku prísť s novými, presnejšie povedané, staronovými formami podujatí.

Prvým takýmto obohatením bolo začlenenie **matiné z tvorby mladých skladateľov** pri príležitosti 65. výročia VOSR, na ktorom sa predstavili mladí a najmladší účastníci aj z radov interpretov. Ukázalo sa, že koncertní umelci — vrstovníci skladateľov — dokázali si nájsť k tvorbe svojich kolegov dôverný vzťah a že pristupujú k nej so značnou zodpovednosťou. Úvodné slovo pred koncertom predniesol zainteresovane a fundovane Milan Adamčiak.

I keď sme v histórii PMKU už zaznamenali existenciu interpretačného seminára, jeho znovuzaradenie a zasmerovanie na klaviristov vyvolalo aj u kritikov a hostí značný záujem. Nemalý podiel na tomto fakte mala osobnosť **Petra Toperczera.** Seminár prebiehal v priestoroch LŠU, ktoré umožnili bezprostredný kontakt medzi žiakom, učiteľom a pozorovateľmi, no výsledok umeleckej práce oslabovala nižšia kvalita nástroja. Toperczerov pedagogický postup vychádzal od detailov — od tvorenia zvučného a obsahu príslušného diela adekvátneho tónu, až k väčším celkom, k plochám a k čo najvýstižnejšiemu vyjadreniu autorovho zámeru zašifrovaného v notovom zázname. Z jeho konzultácií vyžaroval pokoj, ktorý sa zaslúžil aj o postupné psychické uvoľnenie mladého adepta.

Z **desiatich podujatí**, ktoré tvorili ťažisko Prehliadky, otvárací recitál violončelistu **Jozefa Podhoranského** a klaviristu **Mariána Lapšanského** v trenčianskej Galérii M. Bazovského mal retrospektívny charakter. V súvislosti s týmto atraktívnym priestorom vynára sa pre budúcnosť otázka, či mladí, ale už úspešní umelci — bývalí účastníci PMKU majú vystupovať pri štarte tejto akcie každoročne, alebo len pri okrúhlych jubileách. Ukázalo sa totiž, že Galéria je akusticky vhodná skôr pre koncertný spev či gitaru, než pre plnokrvné komorné muzicírovanie.

Po matiné z tvorby mladých skladateľov odzneli dva koncerty poslucháčov konzervatórií, organové matiné v Omšenom i v Trenčianskych Bohuslaviciach a ďalšie štyri večerné koncerty. V rámci tohto priestoru prezentovali sa domáci sólisti, nástrojové duá a jeden komorný ensemble z Čiech. Popri konzervatoristoch výber účastníkov zameriaval sa tradične na poslucháčov či absolventov VŠMU, štipendistov i profesionálnych, ale mladých hudobníkov.

Ak by sme hľadali dominantu tohtoročnej PMKU, našli by sme ju predovšetkým vo výkonoch poslucháčov konzervatórií. Azda tu rozhodol aj moment, že nemali čo stratiť, a tak hrali bez zbytočných zábran, s chuťou, a preto najviac presvedčili. Aj keď vo sfére citového dotvárania boli zväčša poplatní svojmu veku, úplne jednoznačne dokumentovali mieru svojho tvorivého talentu, dispozície pre hru na príslušný nástroj, ktoré rozvíja správne pedagogické vedenie. Z vysokej úrovne konzervatoriálnych výkonov môžeme celkom jednoznačne usudzovať na markantný progres v pedagogickej práci — výsledku to dlhodobejšieho vývinového procesu nášho hudobného školstva, neustáleho rozširovania jeho základne, zvyšovania kvalifikácie i ovocia pedagogických skúseností, školských i medziškolských súťaží. Dospeli sme konečne do štádia, keď už začíname objavovať talenty schopné reprezentácie vo veku okolo 20 rokov. Pravda, s tým súvisí aj problém pružne využiť túto skutočnosť. Tým skutočne najlepším z najlepších bude treba poskytnúť dostatok pódiových kontaktov, a tým upevňovať v nich zdravé sebavedomie nevyhnutné pre ďalší rast.

Hoci vystúpenie v Tepliciach nemá súťažný charakter, pre viacerých, najmä vekovo starších účastníkov, malo značný význam. Pri ich menšej pódiovej rutine a s ňou zvyčajne ruka v ruke kráčajúcej zníženej psychickej odolnosti mal tu nejeden mladý interpret príležitosť s týmito nedostatkami zápasiť a ich prekonávať. Tento poznatok týka sa predovšetkým štipendistov, v súvislosti s ktorými vynára sa aj otázka sprísnenia výberu pre túto formu štúdia. Na druhej strane žiadalo by sa však zaviazať týchto umelcov k určitej povinnosti bezplatného kontaktu s obecenstvom. Vystupovanie je totiž takisto formou štúdia a pre ďalší umelecký rast štipendistu azda tou najpotrebnejšou. V Čechách majú tento problém vyriešený už dávno; záruku koncertných vystúpení privítali by iste aj naši mladí umelci ako jednu z výhod pri získaní štipendia SHF. Pravda, tu by sa žiadala aj istá forma spolupráce zainteresovaných inštitúcií.

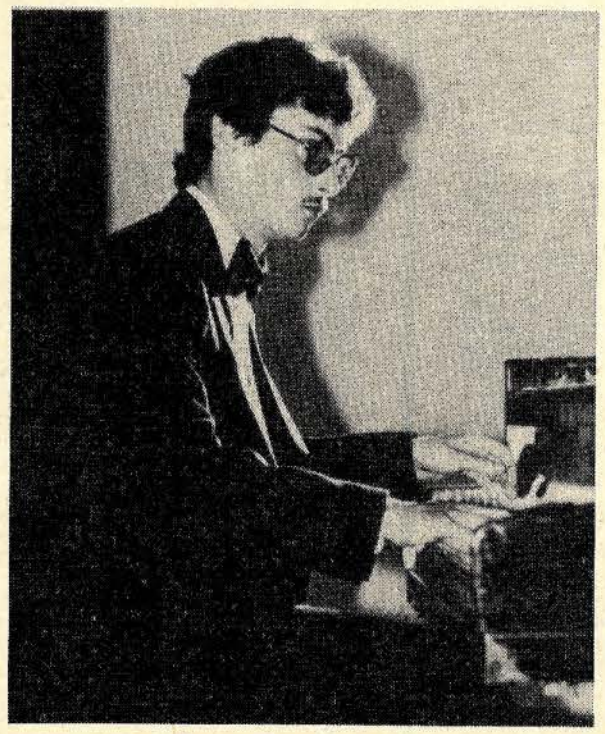

Klavirista Peter Máté, nositeľ titulu Najlepší účastník PMKU '82. Snímka: P. Saský

Napriek všetkým týmto výhradám a úvahám môžeme jednoznačne konštatovať zvýšenie umeleckého štandardu na Prehliadke. Azda sa o to zaslúžil aj prísnejší výber účastníkov, nakoľko počet koncertných príležitostí sa voči vlaňajšku zredukoval asi o tretinu.

V porovnaní s minulosťou v otázke výberu skladieb a autorov nápadne bola zastúpená tvorba viedenských klasikov. Permanentné bolo aj tohto roku zastúpenie domácich autorov. Po dlhšom čase dostala sa k slovu aj hudba Smetanova.

Aj v tomto roku došlo k zmene účastníkov, nie však v celkom poslednej chvíli. Organizačné zabezpečenie (výsledok spolupráce ZSS a Riaditeľstva Štátnych kúpeľov) bolo na výške. Isté rezervy vykazuje sústavne účasť obecenstva. Až na malé výnimky panovala priaznivá atmosféra i pri troch besedách kritikov s interpretmi. Za najlepšieho účastníka kritici určili 20-ročného absolventa košického konzervatória klaviristu **Petra Mátého.** I v tomto prípade sme sa presvedčili, že jeho fascinujúci výkon nebol len výsledkom mimoriadneho talentu, ale aj vytrvalej a sústavnej práce, osobnej prítomnosti pedagóga v Tepliciach, čo všetko znásobovalo jeho psychickú odolnosť a istotu jeho technického i tvorivo-muzikantského prejavu. Zaslúžila sa o to aj realita viacnásobného obohrania repertoáru, jeho priliehavý výber s ohľadom na dravo-virtuózny naturel mladého interpreta.

S prihliadnutím na fakt, že veková kategória a umelecká prax podstatne ovplyvňujú úroveň interpretačného výkonu, pokúsim sa (bez ohľadu na nástroj) začleniť účastníkov PMKU do istých kategórií a v rámci nich ohodnotiť ich vystúpenie v Tepliciach.

PROFESIONÁLI

Violončelista **Jozef Podhoranský** je profesionálom v pravom slova zmysle a plne to dokázal aj svojím výkonom. Zdravé sebavedomie, technická spoľahlivosť, ujasnenosť koncepcie, neochvejná pevnosť línií, priebojný, no ovládaný temperament a vysoká muzikalita boli komponentmi, ktorými umelec naplnil priestor každej interpretovanej skladby večera. Svoje kvality prezentoval celovečerným recitálom na otváracom koncerte v rokokovej sále Oblastnej galérie M. A. Bazovského v Trenčíne. Pódiová rutina nezmazala z jeho kreácií peľ muzikantskej iskry a napätia. Skôr naopak!

Repertoár mal šťastne zostavený predovšetkým z dvoch veľkých sonát — Beethovenovej A dur, op. 69 a Brahmsovej e mol, op. 38. Ich koncepcia bola štýlovo odlíšená, sledovala celkovú výstavbu a presvedčovala v lyrickej kantiléne i v priebojných, ale pevne držaných rýchlych častiach. Azda najviac priblížil sa k ideálu — so svojím partnerom klaviristom **Mariánom Lapšanským,** u ktorého takisto dominovala intenzita muzikantského dotvárania a súčasne zohľadňovania čelistovej koncepcie — vo finálnej časti Brahmsa. S profesionálnou suverenitou vyrovnali sa umelci aj s Variáciami na slovenskú tému od B. Martinů. V Kadrile zo Ščedrinovej opery Nielen láska odhalil Podhoranský aj ďalšie stránky svojho umenia — vtip, noblesu a schopnosť bohatej diferenciácie tónu aj v technicky exponovaných úsekoch.

Aj huslista **Jindřich Pazdera** s partnerom **Ľudovítom Marčingerom** demonštroval svoju profesionálnu úroveň. Čakal som však od Pazderu výraznejšie odlíšenie prístupu k jednotlivým autorom. Táto pripomienka týka sa predovšetkým úvodného Bacha (Partita E dur pre husle sólo, BWV 1006), ktorý napriek snahe o kontrast bol náladovo i tónovo pomerne skromne oddiferencovaný. Na rozdiel od ďalších huslistov, ktorí dali prednosť interpretácii z notového záznamu i na pódiu, Pazdera interpretoval Beethovenovu Sonátu B dur, op. 12, č. 1 spoľahlivo spamäti. Beethovenovské brio nie je mu vzdialené, no pred ostatnými náladovými odtienkami príliš uprednostňoval patetizmus, čím výsledok vyznel príliš jednotvárne. Tento muzikantský stereotyp pomerne úspešnejšie korešpondoval s Bramsovým Scherzom C dur pre husle a klavír.

(Pokračovanie na 3. str.)

staccato

● **SKLADATEĽ ZASLÚŽILÝ UMELEC MILAN NOVÁK, podpredseda Zväzu slovenských skladateľov a dlhoročný umelecký vedúci a dirigent Vojenského umeleckého súboru kpt. Jána Nálepku oslávil minulý mesiac svoje 55. narodeniny. Patrí v súčasnosti k našim najplodnejším a najangažovanejším skladateľom uplatňujúcim sa rovnako úspešne vo viacerých žánroch. Aj keď ťažisko jeho bohatej tvorby spočíva v dielach komponovaných pre VUS (hudobno-dramatické pásma a tance), v tvorbe javiskovej (operety, hudobné komédie, balety), detskej, inštruktívnej, scénickej i filmovej, v posledných rokoch úspešne vkročil aj na pole komornej, koncertantnej a symfonicko-vokálnej tvorby, z ktorej najmä viaceré závažné orchestrálno-piesňové diela komponované k významným výročiam historických udalostí nášho povojnového spoločenského vývoja sú dokladom Novákovej programovej orientácie a spoločensky angažovanej tvorby. Pri príležitosti životného jubilea navštívila skladateľa a blahoželala mu delegácia Slovenského hudobného fondu na čele s jeho riaditeľom Alojzom Stuškom. Pozdravné listy zaslali jubilujúcemu umelcovi významní predstavitelia nášho politického, spoločenského a kultúrneho života.**

● **DRAMATURGICKÉ PLÁNY slovenských operných, baletných a spevoherných súborov pre sezónu 1982-83:**

OPERA SND BRATISLAVA: B. Smetana — Dalibor, H. Purcell — Dido a Aeneas, J. Beneš — Hostina, G. Donizetti — Nápoj lásky. BALET SND: A. Melikov — Legenda o láske, K. Molčanov — Tri karty.

OPERA ŠD KOŠICE: B. Smetana — Predaná nevesta, G. Verdi — Aida, C. Müllöcker — Žobravý študent, G. Menotti — Stará panna a zlodej, G. Pergolesi — Slúžka pánou. BALET ŠD KOŠICE: N. Rimskij-Korsakov — Šeherezáda, G. Rossini — Rossiniana, O. Nedbal — Z rozprávky do rozprávky.

OPERA DJGT BANSKÁ BYSTRICA: G. Verdi — Traviata, B. Smetana — Hubička, G. Puccini — Plášť a Gianni Schicchi, E. Kálman — Grófka Marica. BALET DJGT BANSKÁ BYSTRICA: R. Ščedrin-G. Bizet — Carmen, J. Strauss — Ples kadetov.

SPEVOHRA NOVEJ SCÉNY BRATISLAVA: O. Fetčmann — G. Golubenko — R. Roždestvenskij: Staré domy, P. Breiner — P. Stoličný: Brzdy, J. Kašlík — Bratia Čapkovci: Zo života hmyzu.

SPEVOHRA DJZ PREŠOV: I. Dunajevskij: Voľný vietor, L. Veteška — P. Cmíral: Zelenáč, H. J. Huszka: Barónka Lili, M. Legrand — J. Demy: Cherbourské dáždniky.

● **AUTORSKÁ SÚŤAŽ NA DETSKÉ PIESNE A ZBOROVÉ SKLADBY. Československý rozhlas v Bratislave — Hlavná redakcia pre mládež a vzdelávanie vypisuje pri príležitosti 30. výročia založenia Detského speváckeho zboru Čs. rozhlasu v Bratislave verejnú autorskú súťaž na: piesne a zborové skladby so sprievodom ľubovoľného hudobného nástroja alebo inštrumentálnej skupiny s detskou a pionierskou tematikou pre vek 11—15 rokov. Podmienky súťaže: Na súťaži sa môže zúčastniť každý hudobný skladateľ jednotlivými skladbami alebo cyklom (zbierkou) na slovenské texty podľa vlastného výberu. Do súťaže možno prihlásiť skladby doteraz neuverejnené a neprihlásené v iných súťažiach. Partitúry s osobitne priloženým textom treba posielať na adresu: Čs. rozhlas, HRM, Zochova 1, 812 90 Bratislava. Uzávierka súťaže je 15. novembra 1982. Súťaž je dotovaná celkovou sumou 18 000 Kčs. Zverejnenie súťaže bude 15. decembra 1982.**

● **MOSTECKÁ SKLADATEĽSKÁ SÚŤAŽ PRE MUŽSKÉ ZBORY sa vo svojom IV. ročníku skončila týmito výsledkami: KATEGÓRIA A (mužské zbory) — I. cena neudelená, II. cena Jan Slimáček — Romanca pre mužský zbor, III. cena Petr Fiala — Flost et venus a Fr. Šauer — Ako v diaľke hrmenie. Čestné uznanie získali Peter Cón — Leje, Miroslav Hlaváč — Pieseň o najkrajšej zemi a Ivana Loudová — Spev zeme. KATEGÓRIA B (úpravy ľudových piesní) — I. cena neudelená, II. cena Alfréd Zemanovský — Trio zo slovenských spevov, III. cena Peter Cón — Hej, navrch na Poľane. Čestné uznanie získal Karel V. Štěpka — Ruské národné piesne.**

● **V NÁRUČÍ DOMOVA je názov zborníka fotografií a článkov o Bohuslavovi Mártinů, ktorý vydala Spoločnosť Bohuslava Martinů (Praha 1980) pri príležitosti 90. výročia narodenia tohto veľkého českého skladateľa. Zborník prostredníctvom fotografických a písomných dokumentov približuje čitateľovi okamžik prevezenia telesných pozostatkov Bohuslava Martinů do jeho vlasti po 20 rokoch od jeho smrti a ich uloženie do rodnej zeme na cintoríne v Poličke. Zborník okrem bohatej fotodokumentácie a smútočných prejavov z tejto ojedinelej udalosti obsahuje stručný chronologický prehľad života a diela B. Martinů, spomienky B. Martinů a úvahy, osobné vyznania a spomienky významných osobností československého kultúrneho života viažuce sa k osobnosti a dielu B. Martinů. Zborník usporiadal a redakčne k vydaniu pripravil Tomáš Hejzlar, ktorý je tiež autorom rozsiahlejšieho textového resumé preloženého do šiestich svetových jazykov. Nepredajný zborník možno získať na požiadanie od Spoločnosti Bohuslava Martinů a Českej hudobnej spoločnosti (Valdštejnské nám. 1, 118 00 Praha 1).**

Absolventské koncerty košických konzervatoristov

Zvýšené požiadavky a dosiahnuté umelecké výsledky priaznivo ovplyvnili úroveň tohtoročných absolventských koncertov, ktoré oproti predchádzajúcim rokom zaznamenali výrazné zlepšenie. Na jednotlivých koncertoch sa predstavili poslucháči všetkých oddelení poslucháči tanca absolvovali v inscenácii baletu Rieka od zaslúžilého umelca Bartolomeja Urbanca) a odzneli na nich výkony, na ktoré môže byť škola právom hrdá. Dramaturgia koncertov obsiahla široké štýlové obdobie, so zastúpením skladieb českých a slovenských skladateľov.

Akordeónové oddelenie reprezentovali dvaja absolventi, a to spôsobom presvedčivým a typickým vzhľadom k dosiahnutým výsledkom tohto oddelenia. Charakteristickým znakom ich vystúpenia bola snaha o čo najlepší výkon, primeraná technická vybavenosť a snaha uvádzať pôvodnú akordeónovú literatúru. Miroslav Kobeľák sa predstavil ako impulzívny typ hráča, uprednostňujúci technickú stránku hry. Tá mu umožňovala bez ťažkostí zdolať technické úskalia jednotlivých skladieb (O. Kvěch: Introdukcia, fúga a kóda; J. Šamo: Ráno v lese; J. Hatrík: Koncertný monológ; V. Zolotarjov: Španielska záhrada; I. A. Albeniz: Astoria) a presvedčivo ich stavebne vybudovať. Dobrá spolupráca pedagóga a absolventa sa prejavila aj v hre Miroslava Kerekanič a (obaja z triedy A. Čuchranovej), ktorý premyslene pracuje s témou, dokáže ju modelovať a vo výslednom tvare aj pôsobivo podať. Bohato využíva jernotlivé registre a svoju technickú vybavenosť dáva v prospech hraných skladieb (J. Hatrík: Sentencie; F. Liszt: Koncertná etuda č. 5, E dur, ktorej i pri najväčšej snahe chýbal lesk klavírnej verzie; I. Šamo: Prelúdium, recitatív a fúga; V. Zubickij: Karpatská suita).

Z huslistov sa predstavil Marián Demeter (z triedy I. Ježa) v koncerte pre husle d mol J. Sibelia. Preukázal výkon zodpovedajúci jeho technickým a prednesovým možnostiam. Sibeliov koncert bol však nad jeho sily a v primeranejšom koncerte mohol ukázať viac zo svojej hry. Peter Jankovič (z triedy K. Petróczího) v dvoch častiach Španielskej symfónie E. Lala potvrdil svoje huslové kvality a odviedol dobrý výkon po stránke technickej i výrazovej.

Dychové oddelenie zaznamenalo podstatný vzostup, ktorý sa prejavil výsledkami na súťažiach a na výkonoch jednotlivých absolventov tohto oddelenia. Pozaunista Milan Staško (z triedy P. Takáča) hral Variácie na dve témy E. Gablera stavebne premyslene a s pôsobivou tónovou kultúrou. Renáta Strömplová (lesný roh, z triedy E. Fajtu) v Koncerte pre lesný roh Es dur R. Straussa milo prekvapila. Jej hra nadchla každého z prítomných technickou dokonalosťou, precíznym zvládnutím a rytmickou vyrovnanosťou. Flautistka Petronela Chrobáková (z triedy P. Pukla) hrala Koncert pre flautu G dur J. J. Quantza tónovo a technicky nevýrazne. Ivan Ďurica (lesný roh, z triedy E. Fajtu) hral takisto Koncert pre lesný roh Es dur R. Straussa, ale značne indisponovane. Je to však hornista s veľkými predpokladmi ďalšieho rastu.

Absolventky speváckeho oddelenia i pri dobrej hlasovej kultúre sa výraznejšie nepresadili. Príliš ný pocit zodpovednosti za predvedený výkon uberal na výslednom dojme z ich vystúpenia.

Absolventi klavírneho oddelenia sa prezentovali niekoľkými pozoruhodnými výkonmi. Dominoval tu predovšetkým Peter Máté (z triedy L. Kojanovej), ktorý v celovečernom programe svojho absolventského koncertu podal obdivuhodný výkon. Jeho hra má znaky technickej vyspelosti, prirodzenej muzikálnosti, stavebného nadhľadu a vlastného tvorivého prístupu. Vo svojom absolventskom programe (J. S. Bach: Prelúdium a fúga A dur, TK I; L. van Beethoven: Sonáta Es dur, op. 81 „Les adieux"; B. Bartók: Suita op. 14; F. Chopin: Balada f mol, op. 52; Nokturno G dur, op. 37, č. 2; Mazurky op. 50, č. 1 G dur, č. 2 As dur, č. 3 cis mol; F. Liszt: Mefisto valčík) preukázal veľkú pracovitosť a cieľavedomosť, ale aj dostatočnú schopnosť vyrovnať sa so všetkými skladbami umelecky pôsobivým dojmom. V jeho hre je všetko premyslené a na svojom mieste. Prekypuje technickou vybavenosťou, ušľachtilým a nosným tónom a vyspelým hudobným prejavom. Agnesa Futóová (z triedy L. Kojanovej) sa predstavila široko koncipovaným programom, ktorý jej poskytol dostatok priestoru k preukázaniu technickej vybavenosti a muzikantského tríbenia výsledného tvaru jednotlivých skladieb. V prvej polovici programu hrala Chromatickú fantáziu a fúgu J. S. Bacha, BWV 903, Sonátu d mol, op. 31, č. 2 L. van Beethovena, Etudu E dur č. 5 F. Liszta, Etudu c mol, op. 10, č. 12 a Fantáziu f mol, op. 49 F. Chopina, z cyklu Etudy a polky B. Martinů hrala polky a mol a F dur a v spolupráci s Petrom Mátém ešte dve časti z baletnej hudby Petruška I. Stravinského a Danza de Jalisco A. Coplanda. Z ďalších klaviristov sa predstavila Alica Hohošová (z triedy Š. Drozdeka) v skladbách C. Debussyho (Odrazy vo vode), I. Albeniza (Pod palmou, z cyklu Španielske piesne op. 232), S. M. Slonimského (Zvony) a zaujala zmyslom pre štýlovosť a schopnosťou nezostať len u technickej stránky diela, ale rozoznieť a citovou výrazovosťou oživiť každú melodickú frázu hraných skladieb. Katarína Takáčová (z triedy P. Novotného) hrala Sonátu e mol, op. 7 E. H. Griega s plnou zaujatosťou a zodpovednosťou. Ľudmila Uhliarová (z triedy I. Millera) hrala Etudu a mol, op. 39, č. 2 S. Rachmaninova, Prelúdium Fis dur, op. 38, č. 13 a Prelúdium as mol, op. 38, č. 10 D. Kabalevského. V nie najvhodnejšie zostavenom programe zaujala síce primeranou schopnosťou vybudovať jednotlivé diela, no hrané diela si žiadajú predsa len väčšiu dávku technickej dokonalosti.

S Komorným orchestrom konzervatória sa predstavila Tatiana Nováková (z triedy Š. Drozdeka) v Koncerte g mol pre klavír so sprievodom sláčikového orchestra J. A. Bendu. Vzťah ku komornej hudbe bol vo výkone Novákovej evidentný. Aj keď nemala veľa príležitostí demonštrovať poslucháčom svoje hráčske kvality, o to viac sme oceňovali jej klavírny prejav citlivo začlenený do orchestrálnej hry.

Na koncerte víťazov súťaží poslucháčov košického konzervatória sa predstavil Vladimír Laššák (z triedy K. Klocáňa) v Koncerte pre klarinet a orchester Es dur, op. 36 F. V. Kramáža-Krommera spôsobom presvedčivým a stavebne ucelený. Presvedčil o svojich kvalitách dokonalou technickou vybavenosťou, prirodzenou muzikálnosťou, vyrovnaným a kultivovaným tónom vo všetkých registroch i stavebným nadhľadom. V programe toho istého koncertu vystúpil aj Ján Hrubovčák (z triedy P. Takáča) v Koncerte pre pozaunu a orchester Es dur V. Davida, ktorý dobre cíti melodický oblúk a náležite dokáže oddiferencovať jednotlivé nástrojové registre. Tempová vyrovnanosť, premyslenosť výstavby a hlboké sústredenie vyžarovali z každej frázy sólového nástroja. Celkový dojem ovplyvnili technické nepresnosti a malé pamäťové zakolísania.

Na poslednom koncerte cyklu koncertov pre Hudobnú mládež sa predstavili absolventi dychového, sláčikového a klavírneho oddelenia. Ľubomír Legemza (z triedy K. Klocáňa) hral Koncert pre klarinet a orchester A dur, KZ 622 W. A. Mozarta. Legemza k jeho interpretácii pristúpil s najväčšou sústredenosťou a snahou poukázať na melodickú a výrazovú krásu. Veľa zo zámeru sa mu podarilo splniť výbornou technickou pripravenosťou, prirodzenou muzikálnosťou, dobrou intonáciou a vyrovnaným, lahodne znejúcim tónom. Vladimír Ljubimov (z triedy I. Ježa) hral Koncert pre husle a orchester d mol, č. 2, op. 22 H. Wieniawského primeraným spôsobom. Nedotiahol však na požadovanú úroveň výstavbu diela a zostal niečo dlžný aj intonačnej presnosti. Nemožno mu však uprieť snahu a nadšenie, s akými pristupoval k tomuto dielu. Peter Máté sa predstavil tiež v Koncerte pre klavír a orchester a mol E. H. Griega. Aj v klavírnom koncerte uplatnil suverénnu technickú pripravenosť a bohatú dynamickú a zvukovú škálu. Svoju interpretáciu naplnil predstavou virtuózneho romantického štýlu hry, v ktorej nezostal len pri vonkajšej technickej stránke, ale rozoznel a citovou výrazovosťou rozozvučal každú melodickú frázu. Potvrdil nielen svoju hráčsku suverenitu, ale aj predpoklady vynikajúceho klaviristu.

ŠTEFAN ČURILLA

Družobné kontakty škôl

Katedra hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Ústí nad Labem nadviazala v minulom roku družobné kontakty s Katedrou hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Prešove. Tieto kontakty sa rozvíjajú celkom neformálne, predovšetkým na poli umeleckej koncertnej činnosti. Na jeseň minulého roku vystúpil v Prešove Miešaný spevácky zbor Pedagogickej fakulty v Ústí nad Labem (umelecký vedúci doc. dr. Tomáš Fiala, CSc.) s celovečerným koncertným programom. V decembri m. r. usporiadala ústecká PF koncert prešovského folklórneho súboru Torysa. Tohto roku privítala PF v Ústí nad Labem ako svojho hosťa odbornú asistentku klavírnej hry PF v Prešove **Andriennu Balászovú-Cziczerovú,** ktorá sa ako koncertná umelkyňa predstavila hostiteľom a študentom klavírnym recitálom v koncertnej sále OKS.

Večer Adrienny Balászovej-Cziczerovej, ktorá po dokončení štúdií na bratislavskom konzervatóriu absolvovala na Konzervatóriu N. A. Rimského-Korsakova v Leningrade, priniesol všetkým prítomným hlboký zážitok. Program bol dramaturgicky príťažlivý a pre poslucháčov Pedagogickej fakulty i v mnohom poučný, pretože predstavoval reprezentatívny prierez vývojom klavírnej hudby od obdobia klasicizmu až po hudbu 20. storočia a poslucháči tak mali možnosť porovnávať vyjadrovacie prostriedky klavírnej tvorby rôznych skladateľských osobností — **Beethovena, Chopina, Liszta, Ravela, Bartóka** a **Skriabina.** Mladá umelkyňa pri interpretácii skladieb demonštrovala vytríbený zmysel pre štýlovosť podania čo sa markantne prejavilo najmä pri následnej reprodukcii dvoch obsahovo blízkych skladieb: Vodotrysky vo vile d'Este Franza Liszta (z cyklu Roky putovania III.) a Ravelovej impresionistickej klavírnej skladbe rovnakého názvu — Vodotrysky. Tu mali zasvätení poslucháči obzvlášť dobrú príležitosť vychutnať jej „úderové registrovanie" farebných nuansí, ktoré však nebolo charakteristické iba pre interpretáciu týchto skladieb, ale uplatňované A. Balászovou — ako jeden z interpretačných prostriedkov — aj u ostatných skladieb, zvlášť výrazne v Mefistovom valčíku. Toto dielo, ktorému jeho autor F. Liszt dal orchestrálnu i klavírnu podobu, patrí medzi najťažšie klavírne skladby nielen pre techniku, ale i výrazovú náročnosť, pretože dosiahnutie orchestrálnych farieb predpokladá použiť bohatú škálu dynamických i farebných odtienkov — tých Balászová nápadito využívala a prostredníctvom nich túto efektnú skladbu pôsobivo vygradovala. Zmysel pre gradáciu, výrazové odtienky a agogiku väčších plôch, fráz a detailov proklamovala interpretka v priebehu večera skutočne v každej skladbe, navyše vždy so zmyslom pre dobu vzniku diela a štýl autora. Najmä treba vyzdvihnúť predvedenie Chopinových skladieb (Scherzo h mol, Balada F dur, Fantázia-Impromptus cis mol), ktoré predniesla bez znakov vonkajšej pompéznosti veľmi pôsobivo a s príkladnou agogickou a výrazovou vyváženosťou. I tu sa prejavila A. Balászová ako interpretka, ktorá nepredvádza samoúčelne svoje umenie a technickú brilanciu, ale svoje reprodukčné schopnosti dáva premyslene a citlivo do služieb každej konkrétnej skladby.

OLGA ČENČÍKOVÁ

Po XVI. prehliadka mladých koncertných umelcov

ŠIROKÁ PALETA TALENTOV

(Dokončenie z 1. str.)

Organistka **Gabriela Riedlbauchová** pochádza zo Slovenska a aj stredné hudobné vzdelanie získala v Bratislave. Žije a pôsobí však v Čechách a tak v Tepliciach vystúpila ako reprezentantka českého interpretačného umenia. Na jej výkone zaujala schopnosť, s akou využila obmedzené farebné možnosti chrámového nástroja v Omšenom, i ako sa dokázala vyrovnať s jeho nie príliš ľahkým chodom. V Riedlbauchovej interpretácii bol badateľný vysoký stupeň koncentrácie, tvorivá disciplína, vyváženosť medzi racionálnym vkladom a citovou účasťou, schopnosť viesť a udržať líniu, ktorá sa markantne prejavila v záverečnom Prelúdiu a fúge h mol J. S. Bacha (BWV 544). Inak zaujímavá a posluchácky vďačná zostava programu zohľadňovala možnosti

Mária Adamcová

nástroja i tvorivé predpoklady umelkyne, ktorá nehrá stroho a aj keď sa nevyhla agogickým výkyvom, presvedčila plne svojím osobnostným vkladom.

Približne na rozhraní medzi touto a nasledujúcou kategóriou nachádza sa **Alma trio** — ensemble z Čiech hrajúci v zložení: **Marie Synková** — klavír, **Eva Kaniaková** — husle a **Marie Kohoutová** — violončelo. Ich výkon utrpel predovšetkým po stránke zvukovej. Kým ony mali pocit, že hrajú prihlučne, zatiaľ posluchač v sále mal dojem, že v ich hre chýbajú dynamické vrcholy. Z hľadiska remesla a čiastočne i citového dotvárania podali solídny výkon najmä v poeticky ladenom Klavírnom Triu K. Schumannovej op. 17, no v svojej jednotvárnej prevahe lyrických tónov a pomerne zúženom diapazóne kontrastov predsa len málo presvedčivý. Z hľadiska interpretačného dotvárania diela im najpresvedčivejšie vyšlo Adagio z tria J. Pauera. Muzikantsky najpriebojnejšia zdá sa byť huslistka. Zvuk klavíra pripadal mi miestami priplochý a málo nosný. Z tejto tendencie prílišného zdôrazňovania komorného prejavu sa súboru podarilo vymaniť iba v niektorých úsekoch Pauerovho tria, hoci aj tu finále doslova volalo po zvukovom vygradovaní!

Flautista **Viktor Vavro** prezentoval svoje profesionálne parametre ovládania nástroja v málo inšpirujúcom Dódekatheone pre flautu a čembalo (v tomto prípade s klavírom v podaní **Zlatice Poulovej**) od Stanislava Hochela.

Medzi profesionálov zaraďujem aj klaviristov, ktorí sa na PMKU prezentovali ako sprevádzači a komorní hráči. Pretože **Z. Poulová** okrem umeleckého partnerstva odvádzanom vždy na vysoko profesionálnej úrovni — najmä v spolupráci s huslistom Ewaldom Danelom — vystúpila aj sólisticky, patrí sa ju uviesť na prvom mieste. Predstavila sa ako spoľahlivá interpretka Suity pre klavír od svojho manžela Františka Poula. Nazdávam sa však, že sa jej nepodarilo v koncepcii dostatočne preklenúť problematiku výstavby a stmeliť široké plochy najmä stredných troch častí, ktoré skladateľ vybudoval prostriedkami polyfónnej sadzby.

Vysokou dávkou muzikality a citového vkladu vyznačoval sa aj výkon poeticky orientovanej klaviristky **Dariny Lackovej**, ktorá sprevádzala dve speváčky VŠMU — Máriu Eliášovú a Máriu Adamcovú. Vysokou kultúrou tónu, elegranciou a permanentnou citovou účasťou (tak ako každý rok) oplýval výkon žilinskej klaviristky **Marty Singerovej**. Vo všeobecnosti môžem konštatovať, že aj výkony ďalších partnerov pri klavíri boli zaangažované, tónovo vypracované a priliehavo dotvárajúce náladu a atmosféru hraných diel.

Marián Varínsky predniesol na matiné z tvorby mladých skladateľov Portrét dievčaťa pre sólo klavír od Víťazoslava Kubičku. Pre subjektívne janáčkovsky ladenú lyriku nenásilne vystupňovanú do dramatických polôh našiel si, i keď nie vždy všade a rovnako zaujatý a tvorivý vzťah.

ŠTIPENDISTI

Zhodou okolností všetci z nich boli klaviristi. Najucelenejší výkon podal **Tomáš Gaál**. Upútal predovšetkým remeselnou stránkou svojho vystúpenia. Po stránke technickej nemá problémov. Dokáže všetky, i tie najnamáhavejšie úseky zdolať bez výraznejších výkyvov. To, na čom musí v budúcnosti najviac pracovať, je citové dotváranie a udržanie napätia v priebehu interpretácie celého diela. I napriek týmto výhradám vydarilo sa mu napr. znamenite koncepčne stvárniť Scherzo Chopinovej Sonáty b mol, op. 35. Jeho naturelu i technickému arzenálu nie je vzdialená ani výrazová problematika 7. sonáty, op. 83 S. Prokofieva. V strednom Andante coloroso žiadala sa však bohatšia diferenciácia tónu v kantiléne a najmä lepšie držanie celkovej línie. Finálne Precipitato vyžadovalo širší tvorivý nadhľad, šetrenie v dynamickom narastaní, aby mohutná gradácia vyznela presvedčivo a kontinuitne. Dravosť výrazu, ktorá je Gaálovi blízka, neznamená však stratu dohľadu nad kvalitou tónu a plastikou aj v dynamických vrcholoch. Aj keď si úvodnú Poému — sonátu Dušana Martinčeka vieme predstaviť koncepčne ucelenejšie, v Gaálovom podaní vyznela fascinujúco vďaka technickej spoľahlivosti a brilancii.

Sympatická **Klaudia Jurkovičová** sa zo štipendistov najviac dokázala presadiť ako tvorivý umelecký typ. No zvýšená emocionalita a intenzívne prežívanie boli príčinou určitých nedostatkov, ktoré sa prejavovali najmä v oblasti technického vypracovania, najvyhrotenejšie v Scherze h mol, op. 20 F. Chopina. Priestor Haydnovej hudby (Sonáta c mol, No 33, Hob. XVI 20) dokázala naplniť hlboko prežitou hudbou. Už spomenutá zvýšená účasť emocionálneho vkladu poznačila však miestami agogiku nad únosnosť klasického štýlu. Ak v Chopinovi dominovala citovosť, v Ravelovi (Valčíky sentimentálne a noblesné) podarilo sa jej najprimeranejšie spojiť emocionálnu zložku s racionálnou rozvahou. Ucelenejšie a s intenzívnym fantazijným vkladom stvárnila Jurkovičová Tri romantické skladby z cyklu Kaleidoskop od E. Suchoňa. Jurkovičová je exemplárnym príkladom toho, ako mladý umelec s výrazným nadaním a bohatým citovým fondom stráca na pôdiu pôdu pod nohami, pretože mu chýbajú potrebné skúsenosti a rutina vo vystupovaní. Posluchač cíti, že má pred sebou vyspelú interpretačnú osobnosť, no zároveň ho rušia v hre mnohé momenty. Výsledok pôsobí potom skôr rozhárane ako presvedčivo.

Vystúpenie **Márie Mírekovej**, v súčasnosti štipendistky študujúcej na viedenskej Hochschule für Musik und darstellende Kunst, bolo poznamenané takisto menšou pódiovou praxou. Vyžarovala z neho prílišná dávka neistoty premietajúca sa do neopodstatneného vlnenia agogiky, do miešania harmónií improvizovanou pedalizáciou (alebo to bol zámer?), čo všetko zahmlievalo zreteľnosť artikulácie a pevnosť výstavby Beetho-

Katarína Hanzelová

venovej Appassionaty, op. 57. O niečo presvedčivejšie stvárnila Mírekova Sonatu rusticu E. Suchoňa, ktorá si však tiež žiadala výraznejšie tónové prepracovanie. Dominoval skôr zretel na celkovú líniu a na vystihnutie základného náladového odtieňa.

POSLUCHÁČI HUDOBNÝCH UČILÍŠŤ

Tvorili najpočetnejšiu skupinu medzi tohtoročnými účastníkmi PMKU.

Výsledky pedagogického vedenia na bratislavskej VŠMU dokumentovali dve speváčky a dvaja inštrumentalisti. Soprán **Márie Eliášovej** svojím volumenom predurčuje ju predovšetkým ku komornému piesňovému repertoáru. Je to speváčka nesporne muzikálna, zatiaľ však tiež bez väčších skúseností. Bolo to badateľné v prílišnom vibrate a najmä v násilne tvorených vysokých tónoch. Eliášová zaujme posluchača intenzívnym citovým ponorom, zreteľnou výslovnosťou, spoľahlivou intonáciou, štýlovým cítením (najmä vyrovnaný tón a prejav v úvodných skladbách Cacciniho a Glucka). Najlepšie sa jej vydarili niektoré Dvořákove piesne. V budúcnosti by mala rozšíriť dynamický rozsah, spoľahlivejšie

Juraj Čižmarovič

nasadzovať výšky a dosiahnuť väčšiu uvoľnenosť a intenzívnejšiu nosnosť hlasu v dramaticky vyhrotených polohách.

Citlivým komorným prejavom zaujala skúsenejšia tohtoročná absolventka VŠMU **Mária Adamcová**, angažovaná už v opere Štátneho divadla v Košiciach. Svoj mäkký mezzosoprán ovláda dokonajlepšie, v dynamickom vypracovaní je diferencovanejšia, citovo presvedčivejšia, vo vyšších polohách istejšia. Zaradenie Adamcovej vystúpenia na záverečný koncert Prehliadky bolo šťastným krokom a za svoj ucelený výkon sa právom ocitla medzi kandidátmi na cenu kritiky pre najlepšieho účastníka PMKU. Je to sympatická umelkyňa, skromná a veľmi perspektívna.

V doterajšej histórii Prehliadok tohtoročný organový koncert **Kataríny Hanzelovej** v kaplnke Trenčianskych Bohuslavíc vyznel najúspešnejšie. Zaslúžila sa o to popri priliehavej a vtipne zostavenej dramaturgii predovšetkým samotná umelkyňa svojím výkonom. Aj keď v oblasti tempového rozvrhnutia skladieb nevyhla sa istým výkyvom, Hanzelovej muzikalita a tvorivý zreteľ dokázali tieto rezervy zasunúť do pozadia. V jej hre dominovala živosť, sviežosť, elegancia, technická istota, vtip. Za interpretačne najucelenejší, tempovo i v kontrastoch farby, tempa a nálady pokladám skvele rozvrhnutý suitový sled J. A. Šantracha. V záverečnej Fantázii a fúge a mol (BWV 551) J. S. Bacha by presvedčivosť koncepcie umocnilo nenásilné sostenuto vo fúge. Aj Hanzelová patrila medzi kandidátov na cenu najlepšieho účastníka.

Pýchou tohtoročnej PMKU boli huslisti. Čerstvý absolvent VŠMU **Ewald Danel** zaujal vynikajúcim ovládaním svojho nástroja. Jeho dynamické rozvrhnutie úsekov, intonácia, technika sú vskutku imponujúce. Je typom umelca príliš racionálne zvažujúcim každý interpretačný detail. Má zmysel pre mieru, nikdy nič nepreexponuje. Muzikantský rozmach, uvoľnenosť a priebojnosť sú zatiaľ u neho zastúpené s istými rezervami. V smere osobnostného dotvárania diela najviac zaujal v Nocturne a Tarantelle, op. 28 K. Szymanowského.

Naproti tomu od neho o 6 rokov mladší posluchač bratislavského konzervatória **Juraj Čižmarovič** — i keď, pochopiteľne, nie tak ešte technicky vyzbrojený — priam hýril tým, čomu hovoríme muzikantská iskra, úprimná citovosť, ale aj zmysel pre držanie línie. Tieto črty, aj keď nie vždy v rovnakom pomere (napr. vo finále Beethovenovej Jarnej sonáty poľavila tetiva tempa) boli prítomné u všetkých autorov bez ohľadu na štýl a technickú náročnosť. Veľmi sympaticky a presvedčivo stvárnil Kadenciu pre husle sólo od L. Burlasa a priam fascinujúco koncepčne zvládol stavebnú problematiku predovšetkým I. časti Beethovenovej sonáty. O mimoriadnych dispozíciách aj pre oblasť techniky a virtuozity podal Čižmarovič nezvratný dôkaz v Prelúdiu a Allegre F. Kreislera. Precízny a muzikantsky dotvárajúci výkon podala aj jeho partnerka **Viera Doubková** pri klavíri.

Škoda, že nemenej talentovaný posluchač košického konzervatória **Peter Sklenka** dostal k prezentácii svojho umenia pomerne skromný priestor. Zaujal istotou pamäti, vyrovnanými a správne volenými tempami, vnútornou koncentráciou a príkladnou disciplínou v Leclairovej Sonáte D dur. O tom, že mu nie je vzdialený ani svet romantickej citovosti, fantázie a virtuozity presvedčil v Smetanovej skladbe Z domoviny II. Zahral ju s istotou, vervou, a až na niekoľko nevkusných manier s príkladnou vyváženosťou citu a umeleckej rozvahy.

Violončelista z bratislavského konzervatória **Eugen Prochác** doplatil na neprítomnosť svojho pedagóga. Jeho nesporný talent bolo možné zistiť zo schopnosti diferencovať tón a prežiariť ho svojím citovým fondom. Menej sa mi už pozdávalo jeho nepevné držanie línie a celková psychická neistota. Na rozdiel od väčšiny svojich kolegov zahral celý repertoár svojho vystúpenia spoľahlivo spamäti. U Procháca však v najväčšej miere bolo viditeľné to, o koľko môže klesnúť úroveň výkonu pri nervovom vypätí na pódiu. Talent sa však ani v tomto prípade nestratil a jeho záblesky sa v niektorých úsekoch predsa len dostávali do popredia.

K plejáde sláčikárov treba zaradiť aj veľmi sympatické, úspešné a nesporne aj perspektívne husľové duo **Juraj Čižmarovič — Bohdan Warchal mladší** z bratislavského konzervatória. S imponujúcim zanietením a meditatívnym ponorom stvárnilo Hudbu pre dvoje huslí od Pavla Malovca i Dve meditácie pre husľové duo na pamiatku D. Šostakoviča od Petra Martinčeka.

K prínosom Prehliadky patrili tohto roku aj gitaristi. **Vladimír Tomčányi** z Bratislavy vďačí svojej účasti v Tepliciach predovšetkým Trom miniatúram Vladimíra Bokesa, ku ktorým pripojil ďalšie dve skladby — súčasť súťažného repertoáru pripraveného na parížsku súťaž gitaristov, kam bol vybraný na základe svojich nahrávok. U Tomčányiho fascinuje posluchača schopnosť prežiariť tón i frázu citovým nábojom, dokáže tiež uchopiť a viesť líniu, pozoruhodné sú aj jeho intonačné dispozície a technické zázemie.

Aj výkon **Jána Labanta**, gitaristu zo žilinského konzervatória patril k nesporným prínosom Prehliadky. Ak u Tomčányiho dominovala predovšetkým muzikalita, u Labanta v prvom rade zaujala istota technického vypracovania — precíznosť, zreteľnosť, dynamické odtienky. Škoda, že nevystúpil so zosilňovačom, pretože krehký zvuk nástroja nevládal dostatočne zaplniť priestor Kúpeľnej dvorany.

Jaroslav Harvan Snímky: P. Saský

Jaroslav Harvan zo Žiliny bol (popri Vavrovi) jediným dychárom, ktorý sa predstavil sólisticky v Tepliciach, no o to viac zaujali Ak bude v svojom vývoji tak rýchlo napredovať ako doteraz, možno o ňom povedať, že je potenciálnym laureátom medzinárodnej súťaže dychárov. Jeho talent sa prejavil rovnomerne vo všetkých parametroch a výsledkom bola syntéza na doslova profesionálnej úrovni. Škoda len, že pre časový limit predniesol len dve časti z Mozartovho Koncertu D dur (KZ 314); bol to však po stránke tónovej, frázovacej, agogickej i dynamickej príkladný výkon. Rozsah svojho veľkého prirodzeného nadania a enormnej usilovnosti dokumentoval medziiným aj suverénnym pamäťovým zvládnutím celého repertoáru (B. Martinů: Scherzo a G. Fauré: Fantázia, op. 79).

V Dialógoch Petra Cóna predstavilo sa flautové duo bratov **Juraja a Milana Brunnerovcov**. Upútalo technickou istotou, kultúrou tónu a zreteľnou artikuláciou faktúry.

Ak na záver našich postrehov venujeme miesto **Petrovi Mátému**, čerstvému absolventovi Konzervatória v Košiciach, tak je to preto, že jeho vynikajúci výkon môžem bez ohľadu na jeho vek (20) hodnotiť v superlatívoch aj tými najprísnejšími kritériami. Jeho prístup k Bartókovej Suite op. 14 doslova omráčil nielen dravou naliehavosťou, ale aj meditatívnym podtextom, dokonalým technickým prepracovaním, včítane vedenia polyfónie, bohatou paletou odtienkov a predovšetkým veľkou vnútornou tvorivou silou. Máté vyrástol v suverénneho virtuóza aj zásluhou toho, že vie autorov zámer adekvátne dotvárať; má zmysel nielen pre pevnosť línie, ale napr. aj pre hravosť (Smetanova Slepička i perlivé úseky Mefistovho valčíka F. Liszta). Vnútorný oheň tak typický pre lisztovský výraz je mu blízky, vie ho rozdúchať, ovládať i popúšťať jeho uzdu, no vždy v medziach únosnosti. Technická bravúra dominovala aj v jedinečnej koncepcii pomerne frekventovanej Hatríkovej Toccaty, ktorá predčila všetky doterajšie interpretácie. Máté však dokázal vychutnať, bohato diferencovať a citovo prežiariť aj lyrický stred Lisztovho valčíka. Som presvedčený, že titul najlepšieho účastníka Prehliadky, ktorý mu udelila väčšina kritikov, získal zaslúžene!

VLADIMÍR ČIŽIK

TVORBA

HANUŠ DOMANSKÝ:

ELEGICKÁ SUITA PRE SOPRÁN A KLAVÍR

Ani Ovídius vo svojich Elégiách by nevyjadril žiaľ ženy nad stratou milého presvedčivejšie, než texty staroegyptských eposov, Verlaine, Achmadulinová, Krolow či Södergranová. To sú totiž literárne pramene, po ktorých siahol Hanuš Domanský vo svojej Elegickej suite pre soprán a klavír. Tieto fragmenty básní vyjadrujú azda všetko to, čo elégia ako literárny fenomén má tlmočiť: smutný obsah, žalospev, trúchlivosť i prvky lyrické. K tomu však pristupuje kompozičné pretlmočenie, v ktorom sa autor vyhýba tradičnému piesňovému cyklu, pretože spevný part je len jednou z požiadaviek interpretačného prejavu. Domanský chce do svojho diela vtiahnuť celého človeka a preto žiada od interpreta senzitívne zažitie, miestami i herecké pretlmočenie a vo vokálnej zložke širokú škálu výrazových a farebných registrov. Okrem spevného a prózového partu sú tu predpísané výkriky a výrazovo rozdielne stavy, ako napr. ‚hysterický, žalostný, šantivý, bolestivý" a na začiatku druhej skladby i poznámka „vnútorne zažiť a herecky prepracovať". Celá zážitková sféra ľudského vnútra sa musí teda premietnuť vo svetle bolesti, utrpenia a konečného zmierenia sa s osudom. To je i etické posolstvo tejto hudobnodramatickej piesňovej kreácie, v ktorej je zastúpená netradične koncipovaná vokálnosť, pohybujúca sa neraz na báze voľného zápisu, alebo prejavu oscilujúceho medzi interpretáciou hovoreného a spievaného slova. Klavírny part výrazne korešponduje s dramatickou sférou vokálnej zložky a dotvára, rozohráva a ozrejmuje princípy zvukovosti a farebnosti. Je to opäť známy, zvonivo rozohraný klavírny part Hanuša Domanského, lenže tu ide aj o dialóg s vokálnou zložkou a preto všetko sa tu viaže k načrtnutej zážitkovej sfére.

Úvodné Recitativo animato dramatico zrkadlí v obnaženej podobe celú drámu subjektu. Autor nič nezastiera, ale necháva vyznieť celú škálu bolesti bez náznakov preforsírovanej štylizácie či triviálneho naturalizmu. Výrazným spolutvorcom celej atmosféry je inštrumentálny element. Ten vstupuje do deja, aby rekompenzoval každú extatickú krajnosť a aby tak trochu otupil hrot bolesti, žiaľu a nostalgie. Neraz, ak ľudský hlas mlčí, vstupuje inštrumentálny part do pozície, v ktorej sa zrkadlí obraz podvedomia a vôbec tej zážitkovej sféry, kde slová pretekajú do nevýslovného žiaľu. V klavírnom parte sa vybíja atmosféra psychologického napätia, rodí sa zlom a dopovie sa nevypovedané. I ľudský hlas tu vždy len spečatí to, čo sa zrodilo vo vnútri. Vokálne vstupy sú sporadické, čo príkro kontrastuje s nepretržitou pulzáciou klavírnej dikcie. Tu zaznieva i myšlienka zmierenia sa so stratou milého, ktorá v záverečnom obraze už vo vokálno-inštrumentálnom dialógu bude znamenať odpoveď na vyslovenú otázku: „Vieš, čo je bolesť?" A azda i slová, ktoré tu autor vkladá do úst plačúcej ženy: „Prečo ma opúšťaš milý!! Hľa! Tu som a spomínam na sladké hodiny, na hry lúbosti našej!" — preto pochádzajú zo staroegyptského eposu, aby nám pripomenuli, že bolesť i láska je stará ako ľudstvo.

Vskutku expresívnou hypertrofiou prvého obrazu je nasledujúce Allegro con fuoco. Tu azda ešte vypuklejšie precitá ľudský hlas unášaný žiarom do maximálne vyhrotených polôh. Hysterický a žalostný smiech privoláva výkrik: „Tancujme žigu". A nie je to len vidina tanca, vyjadrená vo výzve alebo azda i vo vzbudenej spomienke, ale prejav zúfalstva. Ľudský hlas ako prejav subjektu zvádza tu neľútostný boj sám so sebou. Slová, smiech, plač, herecký prejav — všetko tu hovorí o neľútostnom zápase. Rozmanité expresívne polohy sa prepletajú s výkrikmi, volaním a bláznivými predstavami. Hlas bolesti a utrpenia vyúsťuje až na hranicu exaltovaného stavu. Po takomto balansovaní na pokraji zúfalstva prichádza Andante a s ním nostalgický povzdych: „Namýšľaš si, že je to pýcha, ale to je moje trápenie, to je iba moja bolesť tichá, čo mi drží hlavu vzpriamene." Vstup vokálneho partu je priam asketický, len akési intonovanie slova — jeho zážitkovej sféry. Nastáva zlom, prudký a náhly, nie však neočakávaný; kontrast, ktorý pramení zo zákonitosti celku, z povahy ďalšej následnosti. Je pozoruhodné, ako klavír miestami vykresľuje kontúry vokálnej dikcie, ako sa vplietajú do seba príbuzné látky, aby celok košatel v naprostej súhlasnosti. Po prvý raz možno konštatovať, že sa na lineárnej kontinuite striedavo podieľa vokálna i inštrumentálna zložka. Tu, na rozdiel od predchádzajúcich obrazov, je dokonca ľudský hlas dominujúci a definitívne sa vymaňuje zo spútanosti a závislosti na inštrumentálnej zložke. Ľudský hlas tu už nepotrebuje tak výraznú pomoc — nemusí sa opierať o svojho inštrumentálneho partnera. I keď smútok a nostalgia je určujúcim fenoménom, vokálna dikcia dáva tušiť vnútornú silu uniesť bremeno. Nie je to len odvaha, ale i sila prísnej zomknutosti, prebudenie sa zo zúfalstva dvoch predchádzajúcich obrazov.

Ďalší uzavretý obraz — Lento, je hľadaním i kladením nových otázok. Zdá sa, že celá hudobná reč sa preberá zo žalostného povzdychu. Dokonca i básnické slovo sa vzďaľuje od úzkostlivých záchvevov žiaľu: „Piesne a sny, perly a kvety dávajú tisíce bozkov, z ktorých je každý prázdny, prázdny..." Len klavírny part svojou trblietavou vibráciou pripomína záblesky bolestného chvenia. Celok však rozmetáva stopy bezvýchodiskových polôh. Rany sa postupne sceľujú, i keď stále bolia; spomienka, volanie však v závere opäť vystupujú na povrch. Dramatický nerv však hľadá vyústenie z bludného kruhu. Je to pokus preraziť bariéru vlastnej skľúčenosti, vystúpiť zo zármutku a osamelosti. Je to asi výsledok toho, čo sa odohráva vo vnútri diela posadnutého nepokojom a kladením večných otázok. Tú poslednú prináša Grave: „Vieš, čo je bolesť? Sľubne sa usmieva očami plných sĺz". A pod týmito vzrušenými slovami zaznieva sugestívna myšlienka v klavírnom parte, v ktorej je zhmotnené čosi archaické a pritom stále platné. Táto elementárna prasila vyviera po hudobnej stránke predovšetkým z modálnych a pentatonických projektov. Je nesporné, že myšlienky či už vokálne alebo inštrumentálne, prichádzajú z diaľky. Je v nich nános vekov — odkrývanie zabudnutého. Prichádza záverečné Cantabile, ktoré prináša myšlienku, s ktorou sme sa stretli už v úvodnej časti vokálneho cyklu a ktorá bola anticipovaná v klavírnom parte ako záchvev — východisko z labyrintu utrpenia a žiaľu. V záverečnej časti zveruje autor túto čarovnú myšlienku i ľudskému hlasu. Poslucháč ju zrazu spoznáva, avšak v novom pretlmočení získava to tklivé volanie diaľok nové určenie. To už nie je len motív úzkostlivého vzlyku, ale predovšetkým pokojného zmierenia. Vyžaruje z neho pokora i nesmierna diaľka vekov. V tejto diaľke je i zabudnutie, pretože žiaľ nad stratou milého sa mení v poznanie nevyhnutnosti večného kolobehu života, večných rozchodov, večného cyklu smrti a zrodenia. Isteže, v poznaní je vždy veľa pokory, veľa múdrosti i veľa krásy. A tak je tomu i v Elegickej suite Hanuša Domanského. Tým však končí príbeh tohto diela, večne starý a večne aktuálny, ktorý vzrušuje v každom pokolení kreatívne zázemie človeka. Nazdávam sa však, že Elegická suita bude mať zákonite pokračovanie v ďalších dielach, pretože dramatický talent skladateľa je prísľubom nových, rovnako vzácnych umeleckých hodnôt.

IGOR BERGER

Snímka: K. Belický

Hovoríme s prorektorom Vysokej školy múzických umení v Bratislave doc. Milošom Jurkovičom

OFENZÍVNE V TEÓRII AJ V PRAXI

Náš rozhovor by som začal pripomenutím činiteľa, ktorý sa vytvára a formuje spočiatku mimo VŠMU, no rozhodujúcim spôsobom podmieňujú jej výsledky. Je to faktor talentu. Ako vyhľadáva Hudobná fakulta VŠMU mladých ľudí, ktorí majú predpoklady pre jednotlivé hudobné profesie — spolieha sa na ich spontánny záujem, ktorý ich privedie až pred prijímaciu komisiu, alebo vyhľadávate ich v širšom rámci, než aký predstavujú prijímacie skúšky?

— S konzervatóriami na Slovensku máme celý rad oficiálnych i neformálnych kontaktov, v rámci ktorých môžeme včas postrehnúť mimoriadne nadanie niektorého žiaka, sledovať jeho rast — a teda aj vývojaschopnosť, a pripravovať ho na štúdium na našej vysokej škole. Riaditelia konzervatórií sú členmi umeleckej rady Hudobnej fakulty VŠMU, a naopak — naši pedagógovia bývajú predsedami maturitných komisií na konzervatóriách, členmi porôt interpretačných súťaží poslucháčov konzervatórií a pod. Na konzervatóriách učia mnohí absolventi VŠMU, ktorí sa neraz radia so svojimi bývalými pedagógmi hlavného predmetu, ako rozvíjať nadanie svojich mimoriadne disponovaných poslucháčov. To, prirodzene, rozširuje vplyv našej školy aj na nižšie stupne hudobného školstva. Týmito kontaktmi sa usilujeme preklenúť problémy, ktoré vznikajú vďaka súčasnému spôsobu riadenia hudobného školstva u nás. Každý stupeň hudobného školstva riadi iná zložka štátnej správy. To mimoriadne sťažuje koordináciu činnosti, metodických postupov a pod.

Môžete uviesť nejaké konkrétne príklady, v čom pociťuje vaša škola potrebu užšej kooperácie so školami nižšieho stupňa?

— Príkladom za všetky je dodnes nedoriešená otázka spolupráce našej Katedry tanečnej tvorby s Hudobnou tanečnou školou v Bratislave, na ktorej by mali naši poslucháči odboru tanečnej pedagogiky absolvovať svoju pedagogickú prax. Napriek tomu, že zákon i názor každého človeka, ktorému nie je rozvoj našej tanečnej pedagogiky ľahostajný, kto si uvedomuje jej kultúrny a spoločenský význam, hovorí, že poslucháč pedagogického odboru musí mať príležitosť overovať si nadobudnuté poznatky v priebežnej i dlhodobej pedagogickej praxi, dodnes sa nám nepodarilo dosiahnuť, aby príslušné zložky štátnej správy koordinovali činnosť HTŠ s činnosťou našej školy.

Ako by sa dali odstrániť tieto problémy, zlepšením spolupráce jednotlivých riadiacich a riadených zložiek, alebo zmenou riadiacej štruktúry?

— Podľa môjho názoru bolo by treba sústrediť riadiace právomoci do jedného centra, t. j. v Ministerstve školstva SSR. S centrálnym riadením hudobného školstva majú výborné skúsenosti a výsledky v Sovietskom zväze. V sovietskom modeli vyššie zložky vykonávajú nad nižšími zložkami aj pedagogicko-metodický dozor. Tým sa dosahuje jednota ideovo-umeleckých kritérií a metodických postupov vo výučbe jednotlivých odborov. Domnievam sa, že pomerne značná dĺžka profesionálnej prípravy hudobných umelcov v ČSSR je spôsobená o. i. práve touto diskontinuitou riadenia a metodiky. Žiak pri prechode zo školy jedného stupňa na školu vyššieho stupňa stráca aspoň rok tým, že sa musí prispôsobiť odlišnej metodike vyučovania hlavného predmetu. Keby sa podarilo odstrániť tieto „hluché" miesta v pedagogicko-výchovnom procese ujednotením metodických postupov, mohli by sme celkovú dĺžku profesionálnej prípravy skrátiť aspoň o dva roky. Podmienkou je jednotné riadenie hudobného školstva a zjednotenie metodickej orientácie v jednotlivých odboroch štúdia.

Môže HF VŠMU prispieť k tomuto ujednoteniu metodických postupov, ak nemá vytvorený osobitný pedagogický smer štúdia?

— VŠMU sa usiluje už od šesťdesiatych rokov zaviesť pedagogický smer štúdia, na ktorom by sa pripravovali budúci pedagógovia nižších a stredných odborných škôl. O probléme sa mnoho nahovorilo, popísalo, vymysleli sme rad múdrych projektov — no do života sa nám podarilo uviesť len skromné, no predsa len užitočné provizórium: v študijnom pláne poslucháčov klavírneho odboru je zakotvený súbor predmetov, ktoré by sme mohli charakterizovať ako „pedagogické minimum": sú to jednak všeobecné a špeciálne pedagogické disciplíny, jednak metodika vyučovania hry na klavíri a vyučovacia prax. Časom by sme chceli toto riešenie uplatniť aj v študijnom pláne ostatných odborov.

Tento zjednocovací proces v oblasti metodiky nie je podmienený len organizačnou štruktúrou riadenia a spolupráce jednotlivých stupňov škôl, ale aj rozvojom daných pedagogických disciplín. Ako prispievajú pedagógovia HF VŠMU k rozvoju jednotlivých metodík?

— Na výskumnú aktivitu našich pedagógov v oblasti vypracovávania nových metodických postupov kladieme zvýšený dôraz. Výsledkom sú práce, v ktorých autori predstavujú buď ucelené systémy, alebo riešenia čiastkových problémov. Môžeme sa tu preukázať značnými aktívami, ako sú práce prof. Klindu, doc. Nosáľa, doc. Vlkovej-Smutnej, prof. Skladaného, alebo odborných asistentov Ň. Hazuchovej, dr. Krbatu alebo B. Režuchu. Ich práce postupne vydáva tlačou naše edičné stredisko. To umožňuje propagovať ich výsledky aj v ďalších zložkách nášho hudobného školstva.

Väčšina vysokých škôl využíva svoj pedagogický a vedecký potenciál aj na ďalšie vzdelávanie svojich absolventov. Ako postupuje v tomto smere Hudobná fakulta VŠMU?

— Ďalšie vzdelávanie našich absolventov patrí k najzávažnejším úlohám VŠMU. Zatiaľ sa realizuje predovšetkým vo forme vedeckých a umeleckých ašpirantúr, ktorých rozvoj nám umožňujú nové zákonné predpisy. Na podnet Ministerstva školstva SSR sme vypracovali aj projekt postgraduálneho štúdia, ktorého zavedenie však závisí od záujmu inštitúcií — operných súborov, orchestrálnych a komorných telies, či budú chcieť, aby si ich pracovníci ďalej zvyšovali svoju kvalifikáciu touto formou. Zatiaľ sa vedenia umeleckých telies zrejme spoliehajú na to, že interpretačný umelec rastie predovšetkým v procese aktívnej umeleckej činnosti, a preto nejavia o postgraduálne štúdium svojich pracovníkov takmer nijaký záujem.

Má Hudobná fakulta VŠMU možnosť zlepšiť kvalifikačnú štruktúru ľudových škôl umenia a osvetových zariadení?

— Robíme to najmä v rámci štúdia popri zamestnaní, ktorým pomáhame rozvoju hudobného života a hudobného školstva na celom Slovensku. I keď v niektorých odboroch nemáme také dobré výsledky, ako by to zodpovedalo úsiliu pedagógov a žiakov, vo väčšine odborov — napríklad v dychových nástrojoch, v orchestrálnom a zborovom dirigovaní — dosahujeme vynikajúce výsledky, ktoré majú bezprostredný kultúrno-politický ohlas v praxi. Nové možnosti pre ďalší kvalifikačný rast a vzdelávanie poskytuje aj forma tzv. mimoriadneho štúdia, v rámci ktorej môžu frekventanti — spravidla absolventi iných odborov — získať kvalifikovaný rozhľad v príbuznom odbore. Táto forma štúdia pomôže rozvinúť najmä interdisciplinárny prístup k otázkam umeleckej interpretácie.

Reaguje študijný program HF VŠMU aj na potreby populárnej hudby?

— Tu by sme chceli napomôcť rozvoju hudobného divadla prípravou interpretov muzikálu, ktorú by v kooperácii zabezpečovali rôzne katedry oboch fakúlt VŠMU — hudobnej i dramatickej. Realizácia tohto zámeru závisí od schválenia príslušného návrhu Ministerstvom školstva SSR.

Do akej miery závisí počet študijných odborov na HF VŠMU od celkových výsledkov našej hudby?

— Otvorenie niektorého študijného odboru na HF VŠMU je viac než v ktorejkoľvek inej oblasti podmienené výsledkami, ktoré sa dosiahli v praktickom hudobnom živote. Ak dnes vychovávame vyspelých absolventov vo všetkých ťažiskových oblastiach hudobného života — počínajúc vokálnymi a inštrumentálnymi sólistami až po skladateľov, dirigentov, režisérov a choreografov, tanečných pedagógov i hudobných teoretikov — je to dôkaz, že za niekoľko desaťročí usilovnej práce v stále zlepšujúcich sa materiálnych a organizačných podmienkach, ako aj v spoločenskej klíme, ktorá žičí rozvoju socialistického umenia, podarilo sa slovenskému interpretačnému umeniu dostať sa na úroveň skladateľskej tvorby, ktorá v čase založenia HF VŠMU kvalitatívne i spoločenským významom vysoko prevyšovala úroveň našej interpretačnej kultúry. Dnes sa naše úlohy vymenili: úroveň interpretačnej tvorby podnecuje rozvoj skladateľskej tvorby, a naši špičkoví interpretační umelci majú v medzinárodnom kontexte možno širší ohlas, ako pôvodná tvorba našich skladateľov. I keď tento stav podmieňuje celý rad faktorov a širších spoločenských súvislostí, nepochybne odzrkadľuje aj úsilie a výsledky celého nášho hudobného školstva a osobitne Hudobnej fakulty VŠMU.

JÁN SZELEPCSÉNYI

K nedožitým päťdesiatinám doc. dr. Miroslava Filipa, CSc.

MUZIKOLÓG – PEDAGÓG – ČLOVEK

Tohto leta (31. júla) by dosiahol päťdesiatku — vek zrelosti, príležitosti pre zhodnotenie dosiahnutých cieľov a plánovanie ďalších. Žiaľ, okolnosti, ktoré niekedy neúprosne zasiahnu do priebehu siločiar života, spôsobili, že už vyše 9 rokov nie je doc. dr. M. Filip, CSc. medzi nami. Tých deväť rokov tvorí až rozsiahly úsek prázdnoty, nečudo, veď Filip vedel naplňať každý deň, ba každú hodinu svojím osobnostným rozmerom, ktorý určovala vášnivá láska k práci, svedomitosť činov i zodpovednosť za výsledky, viera vo vedeckú pravdu. Zostáva trpkou skutočnosťou, že za svojho života túto vieru musel viacráz obhajovať, niekedy sa stretal s neporozumením zato, že sa venoval „len" niektorým problémom z hudobnej teórie a hudobnej akustiky; stál viac v ústraní muzikologického Parnasu, skôr chápaný za hranicami než doma. Svojou akríbiou, rozhľadom, snahou o vedeckú objektivitu podopretú myšlienkovou invenčnosťou a schopnosťou nahmatať problémové okruhy a nastoľovať moderné metódy ich riešenia neposúval míľovými krokmi vývoj vpred len v obidvoch disciplínach, ktorým sa venoval, ale prinášal podnety pre revíziu hudobnej vedy ako sumy tradičných a uzavretých duchovedných koncepcií. Kto si prečíta jeho viaceré štúdie, presvedčí sa ako Filip dôrazne, s dialekticko-materialistickým prístupom, presadzoval prototyp muzikológie ako pružnej a otvorenej vedy, ktorá sa popri filozoficko-historickom základnom východisku musí nasycovať inšpiratívnymi a užitočnými podnetmi z iných, zdanlivo odľahlých vedných disciplín. Zvlášť v popredí stála jeho koncepcia využitia vhodného repertoáru z oblasti prírodných a formálnych vied (matematiky a logiky). Ak sa niektoré Filipove štúdie s dôverou opierali o aparát týchto vied, neznamenalo to, že by ich autor prepadal scientizmu, opojeniu z možnosti využiť myšlienky, napr. z teórie informácie, štatistiky a matematiky nekriticky a bezdôvodne, ako to ponúkala väčšina projektov vznikajúcich lavínovite v 60. rokoch. Filipov nadhľad nad problémami nedovoľoval nikdy skĺznuť do nebezpečia filozofického pozitivizmu, na mnohých miestach trpezlivo vysvetľoval svoje myšlienkové postupy, ktoré sa ani na okamih nevzďaľovali viere v lepšie, vedecky fundovanejšie i modernejšie osvetlenie rýdzo hudobnovedných otázok.

Neprekonaná a prakticky nenasledovaná zostáva zakladateľská a rozvíjateľská iniciatíva Filipa v oblasti hudobnej akustiky, kde smelo rozrušal tradičné predstavy o jej náplni a kompetencii. Najmä v elektroakustike svojimi projektami a návrhmi zapĺňal teoreticky prázdne miesta i praktickými riešeniami — konštrukciami prístrojov pomáhal uskutočňovať modernizáciu pracovných metód, konkrétne v etnomuzikológii a organológii. Ochota spolupracovať, pomáhať svojimi nevšednými schopnosťami a vedomosťami všade tam, kde to bolo potrebné a užitočné, nezištnosť a láskavosť s akou tak činil, utvárali podstatnú vrstvu Filipovej osobnosti nevšedne veľkolepej práve v oblasti muzikológie, kde väčšinou akoby vládla snaha ohraničovať svoje pracovné stoly, vytyčovať si izolovane a často egoisticky vlastné problémy bez ohľadu na ich relevantnosť a užitočnosť pre vývoj samotnej disciplíny.

Filipova jediná, o to však prenikavejšia a inšpiratívna kniha Vývinové zákonitosti klasickej harmónie veľmi jasne dáva na vedomie potrebu skoncovať s hudobnou teóriou ako sumou normatívnych náuk. Zreteľnosť s akou bojuje proti mechanistickým koncepciám, terminologickou novosťou a zároveň jasnosťou i zásadovým príklonom k dialektickej interpretácii vývojových javov a súvislostí v harmónii, vytvára z tejto práce — stále málo poznanej a docenenej — najvýraznejší plod Filipovej zrelosti. Kniha okrem iného presvedčivo ukazuje, ako Filip hlboko hudbe rozumel, ako ju vedel precítiť, odhaľuje svet nielen disciplinovanej vedeckej orientácie, ale i rozmer úprimného muzikantského zaujatia. Tí, ktorí Filipa nepoznali len ako precízneho vedca, ale i ako zanieteného a pohotového hudobníka-violončelistu — účastníka nezabudnuteľných komorných stretnutí v Bratislave na Kapitulskej ulici č. 18, mohli plne spoznať všestranné kvality tohto výnimočného človeka.

S nevšednou láskou a obetavosťou sa doc. Filip venoval pedagogickej práci. Jeho prednášky boli vždy udalosťou pre študentov, ktorých priťahoval perfektnou znalosťou problematiky, jasným výkladom i logickým rozvrhnutím prednášanej látky. Hoci musel v rámci koncepcie Katedry hudobnej vedy a výchovy na FFUK vo svojich hodinách harmónie vyhovieť aj postupom normatívnych náuk, vždy dominovala tendencia viesť a dvíhať študentove predstavy na úroveň vedeckého zmocňovania sa hudobno-teoretických fenoménov. Stabilná prísnosť a dôsledné vyžadovanie vedomostí na skúškach u „Mirka", ako doc. Filipa láskyplne študenti medzi sebou oslovovali, navonok nepopulárne, priťahovali svojou užitočnosťou.

Život sa síce uzavrel, ale plody Filipovej oddanosti vedy ostali a ostávajú stále živé svojou aktuálnosťou, podnetnosťou i otvorenosťou. Nielen zdvorilá úcta, ale propagovanie a rozvíjanie jeho odkazu zostáva sústavnou podlžnosťou nás, jeho žiakov, a stáva sa vnútorným príkazom nie iba z príležitosti nedožitého jubilea doc. dr. Miroslava Filipa, CSc., ale z vďaky za to, že sme ho poznali a mohli sa od neho — muzikológa, pedagóga a človeka — učiť hodnotám v hudbe, vede i živote.

ĽUBOMÍR CHALUPKA

K životnému jubileu prof. Jána Praganta

OSOBNOSŤ HUDOBNÍKA-PEDAGÓGA

Sedemdesiatiny profesora bratislavského konzervatória Jána Praganta sú určite viac ako len príležitosťou na malé zamyslenie. Veď zaslúžilý učiteľ prof. Ján Pragant sa vypracoval na poprednú osobnosť našej hudobnej kultúry a pedagóga všestranného významu s veľkými zásluhami o rozvoj nášho hudobného školstva. Ako odchovanec Hudobnej a dramatickej akadémie v Bratislave v triede prof. Norberta Kubáta dostal do vena toľko vedomostí, aby sa mohol presadiť ako orchestrálny hráč, člen komorných združení, koncertný majster rozhlasového orchestra či neskôr ako člen Slovenskej filharmónie a potom profesor bratislavského konzervatória. Získané vedomosti tvorili bezpečné východisko, ktoré jubilant vedel stále rozvíjať, omladzovať a v neposlednej miere i gradovať. Ján Pragant má takú zásobu skúseností, že vie zvládnuť hocakú zložitú úlohu, čo mu, pravda, „otvára" dvere všade tam, kde sa treba pracovne prejaviť a prevziať povinnosti. Vyvrcholením jeho životnej a umeleckej cesty je jeho pedagogické pôsobenie na bratislavskom konzervatóriu. Tu sa mu otvorili všetky možnosti „bezhranične" pracovať s mladými ľuďmi, pripravovať ich do života, umocňovať ich ambície a viesť ku kolektívnej hre. S jeho menom sa spája rozvoj husľovej, no najmä komornej hry na tejto škole, ľudská a umelecká výchova niekoľkých desiatok študentov, obzvlášť záväzný je jeho stály podiel na vytyčovaní vysokých umeleckých predstáv a nárokov.

Viac ako 20 rokov cítiť na tejto škole jeho názorovú prítomnosť, hĺbku jeho vedomostí i predstavu moderných nárokov na výučbu študenta. Náš jubilant je i dobrý organizátor. Vie stmeľovať a zapaľovať mladých ľudí pre komornú hru, vedie ich k pracovitosti a disciplinovanosti, prenáša na nich skúsenosti z európskeho školstva a overuje ich charakter a talent v najrôznejších situáciách. Preto najlepší žiaci školy radi s ním pracujú a poddávajú sa roky jeho blahodárnemu vplyvu. Každý, kto bol členom tohto komorného orchestra, ťažko sa lúčil s týmto telesom a osobitne s jeho vedúcim. Hoci do konzervatoriálneho Komorného orchestra prichádzajú v určitých etapách vždy noví mladí ľudia, nebojí sa jubilant začínať s telesom vždy od začiatku, vnášať do tohto kolektívu znova svoje predstavy a neustále odovzdávať nové a nové generácie pre náš umelecký život. Práve táto ochota a vytrvalosť stali sa príznačnou črtou jeho životnej cesty. To mu súčasne vyslúžilo povesť jedného z priekopníkov rozvoja komornej hry na Slovensku. Málokto v našom hudobnom živote môže tieto zásluhy doložiť tak presvedčivým materiálom ako on. Práve jeho Komorný orchester je príkladom toho, na akú úroveň sa môže vypracovať konzervatorista, ak je vedený citlivým profesorom disponujúcim náležitými vedomosťami a nevšednou láskou k svojej profesii.

V slovenskom hudobnom živote je prof. J. Pragant známy predovšetkým ako zakladateľ a vedúci Komorného orchestra bratislavského konzervatória. Je to už 20 rokov čo vedie a stále obnovuje toto teleso a vyvíja s ním nevšednú iniciatívu. Teleso sa presadilo v širokom povedomí záujemcov o vážnu hudbu, realizovalo rad rozhlasových a televíznych nahrávok. Jeho výkony ocenili poslucháči v ZSSR, Taliansku, Maďarsku, Rakúsku, Anglicku, NSR a dirigent J. Pragant si priniesol zo všetkých zájazdov rad uznanlivých kritík. Nečudo, že sa toto teleso stalo rezervoárom slovenských profesionálnych hudobných telies a vložený kapitál do mladých ľudí sa mnohonásobne zúročuje v celom našom koncertnom živote.

Patrí k jeho umeleckej podstate, že sa vo svojej práci rád orientuje na uvádzanie noviniek, alebo skladieb u nás málo známych. Premiérovo uviedol (prevažne na vynikajúcej úrovni) Benešovo Divertimento, Hatríkovo Concerto grosso, Kowalského Hudbu pre violončelo a komorný orchester, Novákov Koncert pre harfu a komorný orchester, Pospíšilovu Hudbu pre 12 sláčikových nástrojov, Sixtovu Suitu pre sláčikový orchester, Vilecovo Concertino pre trúbku a sláčikový orchester a rad iných skladieb. Sústavnú pozornosť venoval i skladbám starších slovenských skladateľov, z ktorých napríklad Sonatínu giocoso A. Moyzesa uvádzal pravidelne na zahraničných zájazdoch. Cez jeho vynaliezavú a stále prekvapujúcu dramaturgiu udržovalo bratislavské konzervatórium široké kontakty so svetovou hudbou a študenti mu boli vďační, že práve on ich zasväcoval do tvorby H. Eislera, K. A. Hartmana, K. W. Henzeho, P. Hindemitha, B. Bartóka, B. Brittena, B. Martinů, B. Šostakoviča, O. Taktakišviliho, R. Ščedrina, O. Respighiho, H. V. Lobosa a iných. Ján Pragant pripravil viaceré slovenské premiéry diel týchto skladateľov a orientoval pozornosť svojich študentov k tvorbe, s ktorou sa nie vždy v osnovách stretávali.

Ak si uvedomíme, že tu na pochode životom riešil otázky smykové, technické, štýlové, otázky ladenia a súhry a priamo v skladbách riešil stovky ďalších umeleckých problémov, potom sa záslužná práca jubilanta ukáže v pravom svetle. Nikto z jeho úst nikdy nepočul „to sa nedá urobiť — na to mám málo času — neviem, nemôžem, nechcem". Preto je profesor Ján Pragant dobrým partnerom všetkým tým, ktorí majú radi vývoj, pokrok, nové inicatívy, ktorým proste ide o kvality zodpovedajúce nášmu životu a našej dobe.

ZDENKO NOVÁČEK

GRAMORECENZIE

WOLFGANG AMADEUS MOZART: Koncerty pre klavír a orchester A dur (KZ 414), c mol (KZ 491). Klavír PETER TOPERCZER, Slovenská filharmónia, dirigent LADISLAV SLOVÁK
© OPUS Stereo 9110 1017

Dokázať zahrať štýlovo Mozarta patrí k najnáročnejším úlohám každého interpreta. Vyžaduje od neho vytríbený vkus, zmysel pre mieru, zásobu delikátnych dynamických odtienkov, zmysel pre spevnosť, lyrickú intimitu; na druhej strane však aj schopnosť v rámci štýlu vystihnúť napätie a dramatickosť vzruchu. Toperczerova nahrávka dvoch klavírnych koncertov viedenského majstra všetky tieto črty zohľadňuje. Východiskom umelcovho prístupu je zreteľnosť v artikulácii a nepoľavujúca tendencia vyspievať každú i virtuóznu frázu čo všetko umožňuje poslucháčovi dobrú sluchovú orientáciu a súčasne navodzuje predstavu emociálne plne zaangažovanej interpretácie.

To, nad čím sa treba trochu pozastaviť, je Toperczerov prístup k agogike — azda najchúlostivejšiemu parametru klasického štýlu. Umelci, ktorí preferujú rovnomerný, metronomický pohyb obyčajne skĺzavajú do nežiaduceho extrému: ich interpretácia je strohá, strojová, suchá a preto nepresvedčuje. Prílišné poľavenie tempovej tetivy skrýva v sebe zasa nebezpečie inklinácie k romantizmu. Ideál klasickej agogiky je kdesi na polceste medzi týmito dvoma extrémami. Toperczerov prístup k agogike osciluje v blízkosti tohto ideálneho stredu — raz sa prikláňa k väčšej vyrovnanosti (napr. v jednoducho vyspievanom Larghette Koncertu c mol a túto tendenciu vtláča aj strednému pohyblivejšiemu dielu), širšou amplitúdou agogiky vyznačujú sa predovšetkým virtuózne pasáže medziviet rýchlych častí obidvoch koncertov. Dravá naliehavosť dominuje aj v krátkej kadencii pred záverom I. časti Koncertu c mol, ktorej autorom je sám interpret, — môžeme ju právom považovať za akési zrkadlo celkového prístupu Toperczera k tomuto dielu. Napätie a dramatický vzruch tohto koncertu nastolil už samotný autor, ale Toperczer ako oddaný tlmočník nezaostáva pri vyzdvihovaní týchto čŕt diela. Pravda, túto tendenciu sputnáva umelecká disciplína a Toperczerov príznačný zmysel pre mieru.

Príkladná je tiež Toperczerova spolupráca s národným umelcom Ladislavom Slovákom. Dirigent nielenže citlivo reaguje na jemné odchýlky v tempe, stráži zvukovú vyváženosť medzi sólistom a orchestrom, ale v súlade s ňou modeluje aj tematické úseky, ktoré prednáša orchester. Vysokou dávkou profesionality vyznačuje sa práca zvukovej réžie L. Komárka a dr. M. Slavického.

Vynikajúca nahrávka týchto dvoch Mozartových klavírnych koncertov vymaňuje sa svojimi vysokými parametrami z bežnej gramofónovej produkcie, a nemala by preto chýbať v archívoch našich diskofilov. **V. ČÍŽIK**

...

ANTONÍN DVOŘÁK: Symfónia č. 1, c mol, Symfónia č. 2, B dur
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA, dirigent ZDENĚK KOŠLER
© OPUS Stereo 9110 0993, 9110 0994

Antonín Dvořák svoj prvý symfonický pokus, ktorým si ako 24-ročný vyskúšal svoje kompozičné schopnosti v oblasti veľkej formy, nikdy nepočul a symfóniu pokladal za stratenú. Pre hudobnú históriu sa stala skutočnosťou až v 30. rokoch. Symfónia má klasický štvorčasťový rozvrh a skladateľ v nej nadväzuje na svoje vtedajšie vzory Beethovena a Schuberta. Príznačná je široko rozvinutá melodika, veľa tónov je už typicky dvořákovských. Kompozične je symfónia na niektorých miestach zbytočne rozvláčna, skladateľ užíva veľa epizodických rozvedení. Zdeněk Košler dokázal preklenúť aj tieto rozsiahle epizódne plochy vkusne korigujúcim dynamickým a farebným oblúkom.

Druhá symfónia B dur, op. 4 vznikla v bezprostrednej blízkosti prvej symfónie, náladovo je však odlišná a kompozične vzhľadom k samostatnému individuálnemu rukopisu značne pokročilá. Je finálnou symfóniou s nástojčivou záverečnou časťou. Takto chápe symfóniu aj nahrávka — dynamické kontrasty sú vkusné, hudobný prúd plynie prirodzene. Napriek vypätosti poslednej časti má skúsený dirigent zvukovú rezervu na záverečné dynamické vygradovanie.

Týmito dvoma symfóniami nahranými v roku 1980 a vydanými vydavateľstvom Opus v minulom roku uzavreli Slovenská filharmónia so Zdenkom Košlerom kompletnú nahrávku všetkých deviatich Dvořákových symfónií. Možno len s radosťou konštatovať, že spoločné veľké dielo sa vydarilo. Deväťplatňový komplet je pýchou orchestra Slovenskej filharmónie, ktorý zásluhou veľkého znalca Dvořákovej hudby Zdenka Košlera, naštudoval všetky symfónie ozaj majstrovsky. Kompletné dielo je však vzorové ako po hudobno-režijnej stránke, tak aj grafickou výzdobou obalov a vecným odborným textom dr. Jaroslava Smolku.

V. LIPPOLDOVÁ

Letné turné Slovenského filharmonického zboru

Maďarská gramofónová spoločnosť Hungaroton realizovala koncom júna t. r. so zborom a orchestrom Slovenskej filharmónie Brahmsove Nemecké rekviem pre sóla, zbor a orchester, op. 45 a jeho 2 motetá pre miešaný zbor, op. 74 s dirigentom Jánom Ferencsikom (zbormajster Štefan Klimo).

Krátko po tejto nahrávke Slovenský filharmonický zbor sa vydal na neobvyklú cestu dvojsmerného koncertného turné; jedna časť zboru (24 členov) odišla do Ossiachu, kde predviedla s orchestrom SF Missu in F G. Pucciniho a druhá časť (50 členov) odcestovala do **Talianska a Francúzska**, kde spoluúčinkovala na rôznych miestach s **Rumunským filharmonickým orchestrom,** ktorý dirigoval **Ion Baciu.**

Názvy miest, kde zbor „v talianskofrancúzskej zostave" vystupoval, slovenskému čitateľovi iste nebudú veľa hovoriť, tak ako veľa nehovorili ani členom zboru pred zájazdom. Neboli to tzv. veľké hudobné centrá, skôr centrá s veľkým turisticko-rekreačným zameraním. Pri letnom návale turistov do týchto miest, večerné koncerty takmer vždy o 21,30 h boli akoby prirodzeným „doplnkom" dňa, ktoré hostiteľské krajiny ponúkajú v rámci rôznych kultúrnych programov a miestnych hudobných festivalov, za účasti domácich i zahraničných divadelných, orchestrálnych, vokálnych i komorných telies. Filharmonický zbor bol jedným z nich. Jeho zájazdový program umelecky pripravil Pavol Baxa.

Svoje koncertné turné začal zbor v severovýchodnej časti Talianska v regióne Friuli, v palácovom komplexe Villa Manin di Passariano, niekdajšom letnom sídle vládcov Benátskej republiky, dnes kultúrnom centre kraja. Vo voľnom priestranstve pod priečelím renesančného paláca zbor predviedol Missu solemnis L. v. Beethovena. Koncert odznel v rámci letného programu „Friuli estate musicale 1982" a v programovom bulletine bol náš zbor hodnotený ako „... jeden z najlepších zborov východnej Európy".

Z friulského kraja sa zbor presunul do Aix en Provence v južnej časti Francúzska, kde sa každoročne v mesiaci júli koná „Festival d'Aix an Provence" a v katedrále St. Sauveur z XII. storočia predviedol Rekviem A. Dvořáka. Výborné akustické podmienky katedrály kladne vplývali na dobrý výkon zboru. Hlučné oživenie obecenstva po koncerte a potlesk s výkrikmi naznačovali pohodu z umeleckého zážitku, ktorý si poslucháči odnášali neskôr v živej vrave z katedrály aj do ulíc.

Nasledujúci koncert sa uskutočnil v Sophia Antipolis, rekreačnom, v modernom štýle vystavanom areáli neďaleko Cannes. Zbor predviedol na „Soirées Sophia Antipolis 1982" Beethovenovu Missu solemnis. Hľadisko prírodného amfiteátra zaplnili hostia neďalekých pláží francúzskej riviéry, aby si v pôvabnom prostredí píniového lesa, za nevtieravého „sprievodu" cikád v teplom letnom večere vypočuli toto Beethovenovo hudobné veľdielo.

Z Aix en Provence odcestoval zbor cez Marseille do Béziers, mestečka v juhovýchodnej časti Francúzska s vyše 150 000 obyvateľmi, ktoré má v blízkosti rozsiahlu a značne frekventovanú pláž Valsar. Miestny „Le 17e Festival de Béziers" sa koná v mesiaci júli a zbor v rámci jeho programu v katedrále St. Nazaire z XII. storočia predviedol opäť Missu solemnis. Priestranstvo 50 m dlhej chrámovej lode v hojnom počte zaplnili obyvatelia mesta i turisti z blízkeho okolia. Bol to záverečný koncert festivalu, v slávnostnej atmosfére a na dobrej umeleckej úrovni.

Abbay de Sylvanés je názov opusteného opátstva v centrálnom masíve hôr Grand Causses, kam zbor zavítal v nasledujúci deň. Aj keď je to vari najskromnejšie a najopustenejšie miesto v Európe, predsa sa tu od r. 1976 v letnom období pravidelne konajú celovečerné koncerty. Na „Musiques d'Este 1982" predviedol zbor opäť Missu solemnis, a to v chráme z roku 1130, ktorý je súčasťou areálu cisterciánskeho kláštora, historicky vzácneho monumentu stredovekej francúzskej architektúry. Uvedenie Beethovenovej omše bolo bezpochyby udalosťou pre obyvateľov okolitých horských mestečiek a osád. Vyše 1200 poslucháčov zaplnilo do posledného miesta priestranstvo románskeho chrámu, aby si, iste po prvý raz v jeho histórii, vypočuli Missu solemnis v celej jej majestátnosti a impozantnej sile. Vďačné obecenstvo rýchlo vycítilo slávnostnosť chvíle a po každej časti srdečne odmeňovalo účinkujúcich potleskom, ktorý po koncerte vyústil priamo v ovácie.

Presun zboru z Béziers do Marina di Massa v Taliansku trval 10 hodín a viedol cez 174 tunelov prímorskej autostrády, lemovanej kvitnúcimi oleandrami, po-

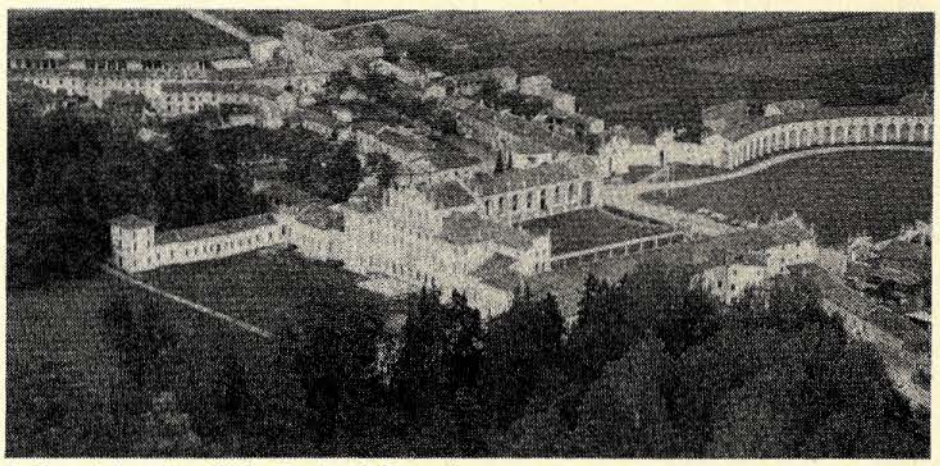

Palácový komplex Villa Manin di Passariano.

pri malých i veľkých mestách francúzskej i talianskej riviéry. Marina di Massa patrí medzi najnavštevovanejšie prímorské mesto v juhozápadnom Taliansku pre svoje ďalekosiahle jemné pieskovité pláže a atraktívnu rekreačno-pobrežnú výstavbu. Zbor v rámci „Estate '82" predniesol v parku La Versiliana, na pódiu pod klenbou korún sviežich pínií, IX. symfóniu L. v. Beethovena. Obecenstvo v hľadisku tvorilo petrú zmes turistov z celého sveta. V programe tamojšieho Leta okrem nášho zboru vystúpili tiež Symfonický orchester z Hamburgu, Súčasný balet z New Yorku, Opera z Paríža, Divadlo z Verony, Divadlo z Ríma a rôzne komorné telesá.

Nasledujúci koncert bol v Morbegno pri Sondriu, na opačnej strane Talianska, v severnej Lombardii neďaleko švajčiarskych hraníc. Cesta, ktorá viedla popri jazerách Lago di Lecco a Lago di Como osviežila členov zboru nielen príjemným chladom, ale aj úchvatnou vysokohorskou krásou Rhaetských a Berhamských Álp. Koncert vo veľkom chráme Morbegna sa uskutočnil v rámci kultúrnych programov kraja, rozvrhnutých vo väčších mestách do letných mesiacov. Predvedenie Beethovenovej Deviatej nad očakávanie „rozohrialo" aj severných Talianov, ktorí v hlučnom prejave sympatií v ničom nezaostali za svojimi južnými krajanmi.

Z alpskej oblasti sa zbor presunul naspäť k Stredozemnému moru. „IX. Sarga Musicale Soviorese" sa viaže k Monterosso al Mare, malej kúpeľnej osade v utešenom zálive prímorského horstva Etruských Álp. Asi 300 m nad morom, na strmom úbočí, pod farchou šiestich storcčí, stojí opustená dvojposchodová budova kláštora, ktorá dnes slúži kultúrno-spoločenským účelom mestečka. Na jej nádvorí, pod priečelím skromného kostolíka zo XIV. storočia, zbor predviedol Missu solemnis. Približne 500 poslucháčov zaplnilo malé nádvorie, v ktorom zaznela Missa z pódia, obklopeného lokálnou vegetáciou priam idylickej krásy. Scenéria nočných hôr i pohľad na blízke mesiacom ožiarené more, úchvatne doplňovali zážitok z koncertu.

Po najväčšom presune z pevniny na Sicíliu (1400 km!) sa zbor zúčastnil na „4. Costabianca estate" v prímorskom meste na juhu ostrova Agrigente. Costabianca je súčasne názov najkrajšieho plážového pásma v tomto okolí. Na koncertnom pódiu, postavenom na piesku priamo pri mori, zbor vystúpil s IX. symfóniou L. v. Beethovena. Koncert nadväzoval na večerný program televízie, spojený so slávnosťou vyznamenania sociálnych a kultúrnych pracovníkov mesta. Beethovenova hudba Deviatej a jej vokálny hymnus radosti odznel tentoraz za priameho šumenia mora. Svetelné lúče otáčavého majáka, ktorý sa majestátne vypínal na návrší nad pódiom, sa ponad hlavy účinkujúcich s jednotvárnou pravidelnosťou zarezávali do hlbokej tmy letnej sicílskej noci, ako cieľový symbol pre všetkých cestujúcich na mori. Bol to neobvyklý protipól Beethovenovmu „hudobnému majáku", svetielkujúcemu najkrajšej idey — bratstvu medzi národmi! Tých 700 poslucháčov, ktorí sa na koncerte zišli z mnohých kútov Európy, v malom pripomínalo takéto „bratstvo v umení". Sympatie k účinkujúcim všetci svorne po koncerte prejavili v skandovanom potlesku a hlučným prevolávaním „bravi! bravi!"

Predposledný koncert tvoril výrazný kontrast oproti všetkým predchádzajúcim. Odznel v historicky unikátnej rezervácii malého mestečka Tindari, ležiaceho nad morom. Na prímorskej vyvýšenine v golfe di Patti na severnej Sicílii neďaleko Messiny, sa rozprestiera areál dávnovekých zrúcanín so zachovaným amfiteátrom Teatro Greco. Zbor otvoril tohtoročné „Feste musicali 1982" Deviatou symfóniou v tomto amfiteátri, ktorý má z väčšej časti na polkruhovitom svahu zachované pôvodné kamenné hľadisko a je obklopené množstvom exotických rastlín. Bolo to naozaj netypické prostredie, ktoré zbor doposiaľ poznal len z učebníc a fotografií. Obecenstvo svojím potleskom si vynútilo opakovanie záverečného úseku Deviatej, čo nasvedčovalo o dobrom dojme z jej predvedenia.

Posledný koncert sa uskutočnil v juhovýchodnom talianskom meste Foggia. „Foggia Estate '82" pozostáva z 20 podujatí, ktoré sa konajú zväčša v starostlivo udržiavanom mestskom parku. Za pomerne malej účasti obecenstva naposledy odznela IX. symfónia L. v. Beethovena. Ocenenie jej predvedenia však zbor pocítil v živom aplauze publika, ktoré v stoji a s úsmevom ho odprevádzalo pri odchode z pódia.

Letné turné Slovenského filharmonického zboru bolo z viacerých hľadísk ojedinelým v jeho doterajšej koncertnej praxi. V súvislosti s ním mohli by sme si položiť viacero otázok. Bol to zájazd turistický? Ajl Rekreačný? Tiež, ale pri tohtoročných talianskych horúčavách (vyše 40 °C), veľkých presunoch (500 až 800 km) a pri vyše 8000 km trase aj veľmi únavný. Bol to zájazd umelecký? Predovšetkým! I napriek tomu, že zbor vyšiel z koncertnej siene na pódiá letných amfiteátrov. Reprezentatívny? Hlavne! Zbor spieval na miestach, kde pred ním nikto zo slovenských vokálnych telies nespieval. A počúvalo ho obecenstvo, ktoré o Slovensku a Slovákoch, tobôž o nejakom slovenskom zbore takmer nič nevedelo. Tak sa stal „Coro Filarmonico Slovacco" reprezentantom svojej vlasti a „di Bratislava" zasa umeleckým predstaviteľom jej hlavného a pre členov zboru i domovského mesta.

JOZEF DANIŠOVSKÝ

Agrigento

Zo zahraničia

Nemecká štátna opera v Berlíne naštuduje v nastávajúcej divadelnej sezóne 1982-83 osem nových operných a baletných inscenácií. Po úvodnom Verdiho Othellovi naštudovanom pre festival Berliner Festtage, významnou divadelnou udalosťou sľubuje byť uvedenie Cerhovej opery Baal vo východonemeckej premiére (titulnú postavu má vytvoriť Theo Adam, ktorý ju stvárnil aj pri svetovej premiére v Salzburgu v lete minulého roku). Zaujímavú konfrontáciu poskytne divákovi uvedenie dvojitej hudobno-dramatickej podoby Popolušky — opernej G. Rossiniho a baletnej S. Prokofieva.

Vo Viedni začali nakrúcať životopisný film o Richardovi Wagnerovi. Podľa pôvodných plánov išlo o osemdielny televízny film, ale vzhľadom na obsadenie (titulnú postavu vytvára Richard Burton) a vysoké finančné náklady, sa producent rozhodol, že film bude mať len dva diely a bude sa premietať v kinách.

Vo veku 80 rokov zomrel Oliviero de Fabritiis, jeden z najvýznamnejších talianskych dirigentov. Fabritiis bol v rokoch 1933-34 stálym dirigentom Rímskej opery a často dirigoval aj v zahraničí. Bol napríklad stálym hosťom Viedenskej štátnej opery, kde upútali najmä jeho predvedenia opier Tosca a Othello.

Moldavský skladateľ Eduard Lazarev skomponoval baletnú hudbu podľa románu Michaila Bulgakova „Majster a Margaréta". Skladateľ, ktorý dosiahol na sovietskych javiskách úspech svojou operou „Ploštice" (na námet rovnomennej Majakovského hry) sa usiloval svojou hudbou zosilniť groteskné stránky Bulgakovho románu.

Vo Veľkom divadle opery a baletu v Minsku bola slávnostná premiéra opery skladateľa J. Semeňakova Nová zem. Libreto sa opiera o veršovaný román bieloruského sovietskeho básnika a prozaika Jakuba Kolasa, zakladateľa modernej bieloruskej literatúry a spolutvorcu súčasnej spisovnej bieloruštiny. Operu uviedli k 100. výročiu jeho narodenia.

Vo veku 64 rokov zomrel popredný sovietsky skladateľ Kara Karajev. Študoval na konzervatóriu v svojom rodnom meste Baku a neskôr na moskovskom konzervatóriu. Bol umeleckým vedúcim Filharmónie v Baku a neskôr docentom a rektorom na tamojšom konzervatóriu, dlhé roky pôsobil vo vedúcich funkciách Zväzu azerbejdžanských a Zväzu sovietskych skladateľov. K jeho najvýznamnejším dielam patria symfónia „Na pamäť hrdinov Veľkej vlasteneckej vojny", balety Sedem krásavíc a Cesta hromu, Vietnamská suita a Husľový koncert. V ČSSR bol známy predovšetkým svojimi baletnými dielami, ktoré uviedli viaceré popredné baletné scény.

Divadlo hudobnej komédie v Rostove uviedlo v pôvodnej premiére nový muzikál Strýčkov sen, ktorého literárnou predlohou sa stala rovnomenná poviedka F. M. Dostojevského. Skladateľ V. Kazenin, autor libreta S. Pospelov, scénograf Alexejenko a autorka kostýmov E. Zmojrová vytvorili spolu so súborom divadla dielo, ktoré si získalo nadšený ohlas u divákov i veľmi priaznivé hodnotenie kritiky.

Tohtoročný Mníchovský operný festival (8. VII. — 3. VIII.) mal na programe Schönbergovu operu Mojžiš a Áron (otváracie predstavenie festivalu), Egkovho Peer Gynta, Rossiniho Popolušku, Reimannovho Leara, Mozartove opery Čarovná flauta, Figarova svadba a Titus; Wagnerových Majstrov spevákov norimberských, no predovšetkým opery Richarda Straussa: Gavaliera s ružou, Ženu bez tieňa, Egyptskú Helenu, Ariadnu na Naxe. Súčasťou festivalu boli tiež baletné predstavenia, koncerty a piesňové recitály.

Pri príležitosti 100. výročia úmrtia Richarda Wagnera uvedie Bavorská štátna opera v Mníchove v čase od januára budúceho roku až do začatia letného operného festivalu kompletné Wagnerovo hudobno-dramatické dielo. Na 13. februára 1983 — deň stého výročia smrti R. Wagnera — je naplánovaná nová inscenácia „Zákazu lásky" v réžii Jeana-Pierra Ponnella, ktorý si sám navrhne aj scénickú výpravu. Dirigent Wolfgang Sawalisch okrem hudobného naštudovania Zákazu lásky bude stáť za dirigentským pultom aj v deň otvorenia operného festivalu, kedy v réžii Hansa Lietzaua a s René Kollom v titulnej postave bude mať premiéru nová inscenácia „Rienziho". Jedine prvotina „Víly", ktorá mala oneskorenú premiéru práve v Mníchove roku 1888, bude predvedená koncertne.

V Londýne zomrel vo veku 66 rokov známy anglický skladateľ Humphrey Searle, patriaci k tzv. novej Viedenskej škole. Jeho početné dielo obsahuje o. i. päť symfónií, niekoľko scénických diel, z ktorých najznámejšia je opera Hamlet a viaceré komorné diela. Na Slovensku je H. Searle známy tiež ako autor knihy o F. Lisztovi (Hudba Franza Liszta), ktorú vydalo bývalé Štátne hudobné vydavateľstvo v Bratislave r. 1961.

Za národným umelcom KARLOM VACKOM

Snímka: ČSTK

Uprostred marca t. r. sme si pripomínali 80. narodeniny nestora súčasných českých skladateľov populárnej hudby národného umelca Karla Vacka. Prezident republiky dr. Gustáv Husák mu vtedy vo svojom blahoprajnom liste napísal: „Naša kultúrna verejnosť si úprimne váži vašu bohatú skladateľskú a interpretačnú činnosť. Skladby, ktoré ste vytvorili, si našli cestu k najširším vrstvám nášho ľudu a výrazne ovplyvnili jeho hudobné cítenie a vkus".

Áno, Karel Vacek patril k tým nemnohým pokračovateľom dávnej slávy českej dychovej hudby, ktorí svojím jadrným hudobným prejavom citlivo nadviazali na najkrajšie tradície českej ľudovej piesne. Niektoré z jeho temer stovky skladieb zľudoveli natoľko, že ich melódie dosiahli svetového rozšírenia. Pripomňme aspoň tie najznámejšie: „Cikánko ty krásna", „Nikdy se nevrátí pohádka mládí", „Hej, panímámo", „Čtyři páry bílých koní".

Spievajú si ich mladí ľudia pri táborákoch, pospevujú si ich pracujúci v továrňach i v poľnohospodárstve, pri ich tónoch si spomínajú na svoju mladosť i tí, ktorým roky života vyryli nejednu vrásku na čelo. Vackove melódie sú však známe i v zahraničí a spolu s Vejvodovou polkou „Škoda lásky" prenikli do mnohých krajín celého sveta.

Karel Vacek nikdy nezľavoval z vysokých umeleckých kritérií ani ako skladateľ, ani ako aranžér, vynikajúci hráč na trúbku a ďalšie nástroje, či ako dirigent. Ako samouk a neskoršie člen niekoľkých súborov (o. i. tiež Ježkovho orchestra v Osvobozenom divadle) sa vypracoval na umelca prekvapujúcich kvalít, ako človek nikdy nezľavil zo svojich názorových hľadísk, čo najpresvedčivejšie dokázal v priebehu okupácie.

Odchodom národného umelca Karla Vacka (18. 8. 1982), umelca presvedčením i poslaním, bola ukončená jedna z významných kapitol, predznamenaná kedysi Františkom Kmochom a ďalšími veľkými postavami českej dychovej hudby. Prostredie ľudového muzikantstva, v ktorom od mladosti vyrastal a v ktorom sa i na vrchole svojej angažovanej umeleckej dráhy dokázal správne orientovať, bolo národnému umelcovi Karlovi Vackovi pevným zázemím, z ktorého sa rodila príznačná zemitá rýdzosť, vedomie pevnej spolupatričnosti s ľudom tejto zeme, s jeho kultúrou a národnými tradíciami. T. G. HEJZLAR

PRVÁ SVOJHO DRUHU NA SLOVENSKU

Snímky: M. Moyzes

Prvú samoobslužnú predajňu gramoplatní, kaziet, hudobnín a kníh o hudbe otvorili 1. júla t. r. vo vynovenej predajni OPUSu v Bratislave na Leningradskej ulici. Vskutku reprezentatívne priestory, v ktorých našla domov hudba všetkých žánrov, vznikli rekonštrukciou starej, už nevyhovujúcej predajne a priľahlých miestností. Nová zrekonštruovaná predajňa OPUSu chce poskytnúť diskofilovi celú našu gramofónovú produkciu sústredenú na jednom mieste, a to formou moderného samoobslužného predaja na vyššej kultúrnej a estetickej úrovni. K rýchlej a prehľadnej orientácii pri výbere platní slúži moderne riešený interiér, v ktorom sú gramoplatne pouk ladané do prakticky riešených otáčavých panelov (podľa žánrov), umožňujúcich na malom priestore sústrediť až 14 tisíc platní. Súčasťou samoobslužného predaja gramoplatní je aj ďalšia miestnosť so šiestimi prehrávacími prístrojmi pre tých, čo si chcú pred kúpou odpočuť nahrávku. Osobitné oddelenie má v predajni české vydavateľstvo Supraphon so svojou gramofónovou produkciou, čím sa zabezpečuje diskofilovi dokonalá ponuka celej našej gramofónovej produkcie.

Nový zrekonštruovaný objekt má dve samostatné časti s oddelenými vchodmi. Kým v prvej má záujemca možnosť vybrať si z bohatej ponuky gramoplatní, v druhom obchodnom priestore má k dispozícii zase hudobniny a knihy o hudbe, a to výlučne len z produkcie vydavateľstva OPUS.

Nová reprezentatívna predajňa platní, ktorá bude iste priťahovať najmä náročnejších záujemcov o hudbu, vznikla na základe návrhov architekta Petra Brtku z Projektového ústavu kultúry — úspešne ich realizovali Ústredie umeleckých remesiel v Bratislave spolu s ďalšími dodávateľmi. Podľa slov riaditeľa Skupiny ekonomiky a technického rozvoja SSR Jána Fischera a riaditeľa OPUSu Ivana Stanislava, ktoré odzneli na slávnostnom otvorení, toto nové obchodné zariadenie je ďalším dôkazom starostlivosti, ktorú naša spoločnosť venuje šíreniu hudobnej kultúry. **(R)**

Snímka: archív Slovenského hudobného fondu

Nezabúdajme na MICHALA VILECA

Svojou mnohostranne rozvinutou činnosťou zaujíma Michal Vilec, ktorého nedožité osemdesiate narodeniny sme si nedávno pripomenuli, osobité miesto v slovenskom hudobnom živote. Bol nielen vynikajúcim skladateľom, ale i znamenitým klaviristom, dirigentom, pedagógom a organizátorom hudobného života.

Narodil sa 6. augusta 1902 v šarišskej dedinke, v Bardejovskej Novej Vsi. Po maturite na prešovskom gymnáziu študoval v rokoch 1920-24 kompozíciu v triede Lea Weinera a potom Zoltána Kodálya na Vysokej hudobnej škole v Budapešti.

Po štúdiách dirigoval divadelné orchestre v Nemecku, Rakúsku a v Čechách. Pod nátlakom vzrastajúcej fašistickej moci sa vrátil v roku 1933 na Slovensko a prijal miesto učiteľa klavírnej hry a hudobnej teórie na Mestskej hudobnej škole v Prešove. Od roku 1938 bol jej riaditeľom. Popri pedagogickej práci a verejnej koncertnej činnosti často účinkoval v rozhlase, ktorý sa v roku 1938 presťahoval z Košíc do Prešova. V rámci živých štúdiových vystúpení predvádzal na vysokej úrovni množstvo klavírnej literatúry počínajúc klasikmi až po súčasnú modernu.

Počas druhej svetovej vojny slúžil M. Vilec v útvare civilnej obrany v Prešove. Pri nálete 20. 12. 1944 utrpel ťažké zranenie oka a sluchového orgánu, z ktorého sa musel dlhšie liečiť. Zaujímavým svedectvom o týchto ťažkých časoch, ako aj o čestnom postoji M. Vileca je jeho denník, ktorý tvorí súčasť pozostalosti skladateľa, uloženej na hudobnom oddelení Historického ústavu SNM a spracovanej autorom týchto riadkov.

Po oslobodení pracoval Vilec v košickom rozhlasovom štúdiu ako hudobný referent, neskôr sa stal vedúcim hudobného odboru. Od roku 1952 dirigoval Košický rozhlasový orchester, ktorý sa pod jeho vedením vypracoval na slušnú umeleckú úroveň. Vilecove nahrávky s týmto orchestrom sa, žiaľ, nezachovali.

V roku 1955 sa stal Michal Vilec riaditeľom Konzervatória v Bratislave a s húževnatosťou zdolával všetky prekážky, ktoré sa riadnemu chodu školy stavali do cesty. Ako rozhľadený umelec a schopný organizátor upevnil postavenie školy a aj napriek rozháraným podmienkam dokázal začať novú vývojovú etapu v jej dejinách.

Roku 1962 odchádza Vilec z konzervatória zo zdravotných dôvodov. V nasledujúcich rokoch venoval sa potom najintenzívnejšie skladateľskej činnosti a naďalej vykonával rôzne spoločenské funkcie. Už počas riaditeľovania na konzervatóriu v rokoch 1955-62 bol Vilec podpredsedom, po odchode zo školy predsedom (1962-67) a potom opätovne podpredsedom (1967-71) Slovenského hudobného fondu.

Hudobnú reč Michala Vileca charakterizuje silná baladičnosť, vrúcna ľudová spevnosť, jasná stavba diel, jednoduchosť a zrozumiteľnosť. Vilec nikdy neexperimentoval. Kompozičná tvorba je prejavom jeho spontánneho muzikantského cítenia. V celej tvorbe objavuje sa vplyv maďarských folkloristov a francúzskych impresionalistov, ale dielam snaží sa vtláčať svojský prejav presiaknutý slovenskou ľudovou melodikou. Jeho harmonické myslenie je tradičné, nie však konzervatívne.

V skladateľskej práci sa snažil Vilec predovšetkým vyplniť medzery v našej skromnej inštruktívnej literatúre. Táto, spolu so skladbami pre potreby rozhlasu, tvorí prevažnú časť jeho tvorby. Pre rozhlas komponoval scénické hudby, budovateľské piesne, častušky, valčíky a pod. Z inštruktívnej tvorby sú najvýznamnejšie Letné zápisky, op. 19, Zahrajme si, op. 21, Tri sonatíny pre klavír, op. 30, Dvojhlasné invencie pre klavír, op. 35, Osem štúdií pre klavír, op. 40. Vo svojej tvorbe s pedagogickým zameraním sa riadil zásadou, že tento druh tvorby vyžaduje od skladateľa takú istú tvorivú potenciu a umeleckú starostlivosť ako hociktorý, i ten najnáročnejší kompozičný žáner. A Vilec túto zásadu maximálne rešpektoval. Jeho skladby s inštruktívnym zameraním nepredstavujú oddychové diela.

Vilec bol skladateľom s prevažne komorným prejavom. Spomeňme aspoň Fantáziu pre husle a klavír, op. 3. Sonátu pre violončelo a klavír, op. 2, Päť piesní na básne E. B. Lukáča, op. 4, Sonatínu pre hoboj a klavír, op. 10, Dve skladby pre mládež pre violončelo a klavír, op. 12, Štyri prelúdiá pre klavír, op. 16, Kvarteto pre dve trúbky a dve pozauny, op. 24, Dychové kvinteto, op. 31, Divertimento pre štyri flauty, op. 44, Štyri skladby pre hoboj a klavír, op. 42, Klavírne trio, op. 23, Sláčikové kvarteto, op. 28. Aj z výpočtu týchto niekoľkých diel je evidentná Vilecova snaha písať pre najrozličnejšie obsadenia. Najradšej mal klavír, no veľa spravil aj pre rozvoj literatúry najmä dychového odboru.

Zo skromnejšie zastúpenej orchestrálnej tvorby je treba pripomenúť Tri ľudové tance, op. 33, Koncertantnú suitu, op. 38, Preludio eroico, op. 18 a Concertino pre trúbku a sláčikový orchester. Významné sú aj Vilecove úpravy slovenských ľudových piesní. Je autorom hudobno-teoretických diel s inštruktívnym zameraním: Škola harmónie, Klavírna škola, op. 7. Skladateľský odkaz M. Vileca — takmer 100 opusov — čaká zatiaľ na náležité spracovanie.

Za svoju činnosť bol Vilec viackrát vyznamenaný (Za vynikajúcu prácu — 1962, Za zásluhy o výstavbu — 1972, roku 1968 mu udelili čestný titul zaslúžilý umelec). Zomrel 12. 3. 1979 v Bratislave. Pochovaný je v Prešove.

Zaslúžilý umelec Michal Vilec bol skromným človekom. Pracoval počas celého svojho života bez nároku na pochvalu. Čokoľvek robil, robil z vnútorného presvedčenia. Javí sa nám ako človek mimoriadne ušľachtilý. Pre slovenskú hudobnú kultúru urobil kus záslužnej práce na poli pedagogickom, skladateľskom, dirigentskom i hudobno-organizačnom. Má čestné miesto v rade našich zakladajúcich skladateľov a svojím významom si zaslúži, aby sa jeho meno nestrácalo z povedomia slovenskej hudobnej verejnosti. Ostáva len veriť, že sa i s jeho skladateľským odkazom budeme v budúcnosti častejšie stretávať na koncertnom pódiu a čiastočne napravíme stav, keď tri roky po skladateľovej smrti prakticky nepočuť na živo z jeho tvorby ani notu.

GEJZA VAJDA

HUDOBNÝ ŽIVOT — dvojtýždenník. Vydáva Slovkoncert vo Vydavateľstve OBZOR, n. p., ul. Čs. armády 35, 815 85 Bratislava. Vedúci redaktor: PhDr. Zdenko Nováček, CSc., zástupca vedúceho redaktora: Alfréd Gabauer, prom. hist. Redakčná rada: zasl. umelec Pavol Bagin, Jaroslav Blaho, PhDr. Ľubomír Čížek, PhDr. Vladimír Čížik, Ladislav Dóša, Alojz Luknár, prom. ped., Jaroslav Meier, zasl. umelec Zdenko Mikula, PhDr. Michal Palovčík, CSc., PhDr. Igor Podracký, PhDr. Terézia Ursínyová. Adresa redakcie: Gorkého 13/VI., 815 85 Bratislava, telefón: 338 234. Administrácia: Vydavateľstvo OBZOR, n. p., ul. Čs. armády 35, 815 85 Bratislava. Inzertné oddelenie: Gorkého 13/VI., 815 85 Bratislava. Tlačia: Nitrianske tlačiarne, n. p. 949 01 Nitra. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Cena jedného výtlačku 2 Kčs. Neobjednané rukopisy sa nevracajú.
Indexné číslo: 492 15 Registračné číslo: SÚTI 6/10

18. BRATISLAVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI

člen Európskej asociácie hudobných festivalov (AEFM)

1. - 15. 10. 1982

Hlavný usporiadateľ: Slovkoncert, čs. umelecká agentúra

INTERPÓDIUM
5.—8. 10. 1982

Pracovné podujatia
Medzinárodná tribúna mladých interpetov (UNESCO) — výberové kolo
12.—13. 10. 1982

Muzikologická konferencia na tému
Joseph Haydn a hudba jeho doby
6.—7. 10. 1982
Usporiadateľ: Mestský dom kultúry a osvety v Bratislave

Stretnutie dramaturgov symfonických telies
8.—10. 10. 1982
Usporiadateľ: Slovenský hudobný fond

Sympózium mladých muzikológov
15.—16. 10. 1982
Usporiadateľ: Zväz slovenských skladateľov a Katedra estetiky a vied o umení FF UK

Výstava gramoplatní z produkcie čs. hudobných vydavateľstiev Opus, Panton a Supraphon

PROGRAM UMELECKÝCH PODUJATÍ:

Piatok — 1. 10.

Medzinárodný deň hudby
17,00 — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
BRATISLAVSKÝ DETSKÝ ZBOR
Dirigentka — Elena ŠARAYOVÁ-KOVÁČOVÁ
Ferenczy, Hrušovský (premiéra), Kabalevskij, Voigtländer, Burlas, Kodály, Kříčka, Hurník, Kořínek

19,00 — Slovenské národné divadlo
Balet SND
Jarre: ZVONÁR Z NOTRE DAME

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
Dirigent — Vladimír VERBICKIJ (ZSSR)
Sólistka — Mari FUJIWARA, violončelo (Japonsko)
M. Novák (premiéra), Dvořák, Šostakovič

22,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
SÚBOR GUILLAMME DE MACHAUT (Francúzsko)
Machaut a hudba jeho doby

Sobota — 2. 10.

10,30 — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
JANÁČKOVO KVARTETO
Haydn, Britten, Dvořák

17,00 — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
MNÍCHOVSKÉ BARYTÓNOVÉ TRIO (NSR)
Haydn

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Verdi: DON CARLOS

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
Goethe v piesni
Peter SCHREIER, tenor (NDR)
Marián LAPŠANSKÝ, klavír
Beethoven, Schubert, Wolf

22,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Emmy HENZ-DIÉMANDOVÁ, klavír (Španielsko)
Holliger, Messiaen, Stockhausen, Domanský, Bräm, Crumb

Nedeľa — 3. 10.

17,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
MNÍCHOVSKÝ MOTETOVÝ ZBOR (NSR)
ŠTÁTNY KOMORNÝ ORCHESTER ŽILINA
Dirigent — Hans Rudolf ZÖBELEY (NSR)
Sólisti — Friedegard HERWIGOVÁ, soprán (NSR)
Alison BROWNEROVÁ, alt (Írsko)
Oly PFAFF, tenor (NSR)
Wilhelm GRIES, tenor (NSR)
Renato GIROLAMI, bas (Taliansko)
Händel, Haydn

19,00 — Dom ROH
ATERBALLETTO (Taliansko)
Stravinskij: AGON
Stravinskij: PULCINELLA
Partos: MITHYCAL HUNTERS
Vivaldi: RICERCARE A NOVE MOVIMENTI

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
SYMFONICKÝ ORCHESTER ČS. ROZHLASU V BRATISLAVE
Dirigent — Arvid JANSONS (ZSSR)
Sólista — Ferdinand KLINDA, organ
Wagner, Jurovský, Čajkovskij

22,30 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
INDICKÝ SÚBOR TRAYA
tradičná indická hudba

Pondelok — 4. 10.

17,00 — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
MOSKOVSKÝ KOMORNÝ ZBOR (ZSSR)
Dirigent — Vladimír MINIH (ZSSR)
Sviridov, Tanejev, Rachmaninov

19,00 — Dom ROH
ATERBALLETTO (Taliansko)
Stravinskij: AGON
Stravinskij: PULCINELLA
Partos: MITHYCAL HUNTERS
Vivaldi: RICERCARE A NOVE MOVIMENTI

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
PRAŽSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER
KÜHNOV MIEŠANÝ ZBOR
SÚBOR TRÚBKÁROV E. TARRA (Švajčiarsko)
Dirigent — Peter SCHREIER (NDR)
Sólisti — Carolla NOSSEKOVÁ, soprán (NDR)
Carolyn WATKINSONOVÁ, alt (V. Británia)
Peter MENZEL, tenor (NDR)
Christoph RÖSEL, tenor (NDR)
Hermann Christian POLSTER, bas (NDR)
Siegfried LORENZ, barytón (NDR)
J. S. Bach

Utorok — 5. 10.

17,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
Interpódium
Luis Manuel MOLINA, gitara (Kuba)
Kristiane KÖBLEROVÁ, organ (NDR)

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Stravinskij: OSUD ZHÝRALCA

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
Interpódium
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
Dirigent — Ivan KOŽUCHAROV (BLR)
Sólisti — Jindřich PAZDERA, husle
Naum GRUBERT, klavír (ZSSR)
Szymanowski, Rachmaninov, Strauss

Streda — 6. 10.

17,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Interpódium
Gaswan ZERIKLY, klavír (Sýria)

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Donizetti: LUCIA DI LAMMERMOOR

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
Interpódium
SYMFONICKÝ ORCHESTER ČS. ROZHLASU V BRATISLAVE
Dirigent — Oliver DOHNÁNYI
Sólisti — Gyula STULLER, husle (MĽR)
Branko MIHANOVIĆ, hoboj (SFRJ)
Haydn, Krommer-Kramář, Kodály

Štvrtok — 7. 10.

17,00 — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
Interpódium
HAVLÁKOVO KVARTETO
Hana DVOŘÁKOVÁ, klavír
KVINTETO DA CAMERA (PĽR)

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Beethoven: FIDELIO
Leonora — Sophia LARSON-PÖTSCHEROVÁ a. h. (NSR)

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
Dirigent — Libor PEŠEK
Sólista — Peter TOPERCZER, klavír
Zeljenka (premiéra), Ravel, Beethoven

Piatok — 8. 10.

17,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Interpódium
ŠTÁTNY KOMORNÝ ORCHESTER ŽILINA
Dirigent — Jan VALTA
Sólisti — Marin CAZACU, violončelo (RSR)
Mária ANDRAŠOVANOVÁ, soprán
Dora BRAČKOVÁ, husle (BLR)
Haydn, Andrašovan (premiéra), Vivaldi

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Smetana: DALIBOR
1. premiéra

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
PRAŽSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER BEZ DIRIGENTA
Sólista — Jurij BAŠMET, viola (ZSSR)
Lukáš, Vaňhal, Hindemith, Haydn

22,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
TRIO MICHALY PETRIOVEJ (Dánsko)
Händel, Lorenz, J. S. Bach, Norgard, Brüggen, Telemann

Sobota — 9. 10.

10,30 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
BUDAPEŠTIANSKY KOMORNÝ SÚBOR (MĽR)
Dirigent — András MIHÁLY (MĽR)
Sólistka — Adrienne CSENGERYOVÁ, soprán (MĽR)
Székely, Kósa, Ligeti, Szöllösy, Stravinskij

17,00 — Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca
SLOVENSKÉ KVARTETO
Peter TOPERCZER, klavír
Dibák, Martinů, Brahms

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Smetana: DALIBOR
2. premiéra

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
Koncert venovaný 65. výročiu VOSR
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR
Dirigent — Ladislav SLOVÁK
Sólista — Michail FICHTENGOLC, husle (ZSSR)
Recitátor — Karen CHAČATURIAN (ZSSR)
Kardoš (premiéra), Čajkovskij, K. Chačaturian
22,30 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
AKIRA NAGAYAMA (Japonsko)
španielske flamenco na päťstrunových husliach

Nedeľa — 10. 10.

10,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
Marie-Claire ALAINOVÁ, organ (Francúzsko)
J. S. Bach, Franck, Vierne, Alain

19,00 — Nová scéna
Spevoherný súbor Novej scény
M. Novák: OPERA MAFIOZO
19,00 — Slovenské národné divadlo
SLOVINSKÁ NÁRODNÁ OPERA ĽUBĽANA (SFRJ)
Bellini: PURITÁNI

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
SYMFONICKÝ ORCHESTER ČS. ROZHLASU V BRATISLAVE
PRAŽSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR
Dirigent — Ondrej LENÁRD
Sólisti — Gabriela BEŇAČKOVÁ-ČÁPOVÁ, soprán
Eva RANDOVÁ, alt
Peter DVORSKÝ, tenor
Peter MIKULÁŠ, bas
Verdi

Pondelok — 11. 10.

17,00 — Hudobná sieň Bratislavského hradu
Viktória JAGLINGOVÁ, violončelo (ZSSR)
Boris ROMANOV, organ (ZSSR)
Vivaldi

19,00 — Slovenské národné divadlo
NEMECKÁ ŠTÁTNA OPERA BERLÍN (NDR)
Mozart: COSI FAN TUTTE
20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
BRUCKNEROV ORCHESTER LINZ (Rakúsko)
Dirigent — Theodor GUSCHLBAUER (Rakúsko)
Süssmayer, Mozart, Schönberg

Utorok — 12. 10.

17,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Bratislavská hudba Haydnových čias
Družecký, Hummel, Sperger, Roškovský

19,00 — Slovenské národné divadlo
NEMECKÁ ŠTÁTNA OPERA BERLÍN (NDR)
Mozart: COSI FAN TUTTE
20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
SYMFONICKÝ ORCHESTER MESTA BIRMINGHAM (Veľká Británia)
Dirigent — Simon RATTLE (Veľká Británia)
Knussen, Stravinskij

Streda — 13. 10.

19,00 — Nová scéna
HUDOBNÉ BÁBKY NORMANA SHETLERA (Rakúsko)
SÚBOR KONTRAPUNKTY VIEDEŇ (Rakúsko)
Dirigent — Peter KEUSCHNIG (Rakúsko)
Recitátor — Gerhard TÖTSCHINGER (Rakúsko)
Milhaud, Hindemith, Stravinskij

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Verdi: RIGOLETTO
Rigoletto — Georg TICHY a. h. (Rakúsko)

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
BRUCKNEROV ORCHESTER LINZ (Rakúsko)
SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR
Dirigent — Theodor GUSCHLBAUER (Rakúsko)
Sólisti — Viktória JAGLINGOVÁ, violončelo (ZSSR)
Magdaléna BLAHUŠIAKOVÁ, soprán
Maria OLKISZOVÁ, alt (PĽR)
Eberhard BÜCHNER, tenor (NDR)
Alfred MUFF, bas (Švajčiarsko)
Haydn, Bruckner

Štvrtok — 14. 10.

17,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
Koncert z tvorby moskovských skladateľov
Ovčinnikov, B. Čajkovskij, Ščedrin, Korndorf

19,00 — Nová scéna
Kytica jubilantovi
koncert k 75. narodeninám Gejzu Dusíka

19,00 — Slovenské národné divadlo
Balet SND
Chačaturian: SPARTAKUS

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
Dirigent — Aldo CECCATO (Taliansko)
Schubert, Mahler

Piatok — 15. 10.

17,00 — Koncertná sieň Čs. rozhlasu
SPEVÁCKE ZDRUŽENIE MORAVSKÝCH UČITEĽOV
KOMORNÝ SPEVÁCKY ZBOR UČITELIEK LŠU KOŠICE
SPEVÁCKY ZBOR TECHNIK

19,00 — Slovenské národné divadlo
Opera SND
Puccini: BOHÉMA
Mimi — Ilona TOKODYOVÁ a. h. (MĽR)

20,00 — Koncertná sieň Slovenskej filharmónie
AKADEMICKÝ SYMFONICKÝ ORCHESTER MOSKOVSKEJ ŠTÁTNEJ FILHARMÓNIE (ZSSR)
Dirigent — Dmitrij KITAJENKO (ZSSR)
Sólista — Nikolaj DEMIDENKO, klavír (ZSSR)
Čajkovskij

ZMENA PROGRAMU A ÚČINKUJÚCICH VYHRADENÁ